

УДК 378:37.013.74(073)

ББК 74.58:74.00я73

К 63

Рекомендовано Вченою радою Інституту суспільства

Київського університету імені Бориса Грінченка
як навчальна програма з нормативної дисципліни «Компаративістика у сфері освіти»
для студентів вищих навчальних закладів
(протокол № 8 від 24 жовтня 2012 року)

Розробник: *Сисоєва Світлана Олександрівна*, завідувач науково-дослідної лабораторії освітології Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України.

Рецензенти: *Безпалько О.В.*, директор Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор педагогічних наук, професор.

Караман С.О., завідувач кафедри української мови Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор педагогічних наук, професор.

Компаративістика у сфері освіти: навч. прогр. для спеціальностей 8.18010021 «Педагогіка вищої школи», 8.18010020 «Управління навчальним закладом» (освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр» / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка; [розробн. Сисоєва С. О.]. – К.: ТОВ «Видавниче підприємство «ЕДЕЛЬВЕЙС», 2015. – 78 с.

Навчальна програма «Компаративістика у сфері освіти» розроблена на основі освітньо-професійної програми підготовки магістрів відповідно до навчальних планів спеціальностей 8.180110021 «Педагогіка вищої школи», 8.180110020 «Управління навчальним закладом» з урахуванням рекомендацій МОН України (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.) «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра».

Навчальна програма розроблена на засадах компетентнісного підходу до підготовки майбутніх фахівців.

УДК 378:37.013.74(073)

ББК 74.58:74.00я73

К 63

© С.О. Сисоєва, 2015

© Київський університет імені

Бориса Грінченка, 2015

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Структура програми навчальної дисципліни	
I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	8
II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	9
III. ПРОГРАМА	
Змістовий модуль 1.	
Гене́за компаративістики у сфері освіти.....	11
Тема 1.	
Основні концепції порівняльної педагогіки в їх історичному розвитку.....	11
Тема 2.	
Компаративістика у сфері освіти: цілі, предмет, значення для теорії і практики освіти.....	14
Питання до модульного контролю 1.....	18
Список рекомендованої літератури до змістового модулю 1.....	19
Компетенції та професійні функції, на розвиток яких спрямовано вивчення змістового модулю 1.....	22
Змістовий модуль 2.	
Методологія порівняльних досліджень.....	26
Тема 3.	
Структура, методологічні засади та приклади порівняльних досліджень.....	26
Тема 4.	
Світова науково-дослідна інфраструктура порівняльних досліджень в галузі вищої освіти.....	31
Питання до модульного контролю 2.....	34
Список рекомендованої літератури до змістового модулю 2.....	35
Компетенції та професійні функції, на розвиток яких спрямовано вивчення змістового модулю 2.....	37
Змістовий модуль 3.	
Системи освіти провідних країн світу: їх структура та організація.....	42
Тема 5.	
Системи освіти європейських країн (на прикладі Великої Британії, Франції, Німеччини, Швеції) та Російської Федерації.....	42
Тема 6.	
Системи освіти США, Японії, Ізраїля, Австралії.....	45
Питання до модульного контролю 3.....	49
Список рекомендованої літератури до змістового модулю 3.....	50
Компетенції та професійні функції, на розвиток яких спрямовано вивчення змістового модулю 3.....	52
Змістовий модуль 4.	
Світові тенденції розвитку сучасної освіти.....	54
Тема 7.	
Глобальні стратегії розвитку освіти. Освітня політика Європейського союзу.....	54
Тема 8.	
Рапорти експертів ЮНЕСКО та їх значення для теорії і практики освіти.....	57
Питання до модульного контролю 4.....	62
Список рекомендованої літератури до змістового модулю 4.....	62
Компетенції та професійні функції, на розвиток яких спрямовано вивчення змістового модулю 4.....	65
IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ.....	67
V. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.....	69
VI. КОНТРОЛЬ ЗА САМОСТІЙНОЮ РОБОТОЮ СТУДЕНТІВ.....	72
VII. КОНТРОЛЬ ЗА ІНДИВІДУАЛЬНОЮ РОБОТОЮ СТУДЕНТІВ.....	74
VIII. ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ (ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ).....	75
IX. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ВСЬОГО КУРСУ.....	76
Основна.....	76
Додаткова.....	77

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Компаративістика у сфері освіти – навчальна дисципліна, що займає важливе місце в системі підготовки магістрів. Як галузь наукового знання компаративістика у сфері освіти спрямована на розкриття закономірностей функціонування освітніх систем у різних країнах шляхом пізнання спільного й відмінного у їх розвитку. Пошуки загального і специфічного в освітніх системах різних країн, ознайомлення з міжнародним досвідом реформування освіти дозволяють осмислити й знайти наукове тлумачення освітнім традиціям, збагатити власну національну освіту й культуру. Знання про оновлення теорії і практики освіти в інших країнах надають можливість, з урахуванням вітчизняних традицій, використовувати цей досвід у сучасних умовах модернізації освітньої системи в Україні, простежити генезис багатьох педагогічних теорій та концепцій.

Навчальний курс «Компаративістика у сфері освіти» передбачає ознайомлення магістрів із закономірностями світового освітнього процесу, набуття ними здатності до виокремлення загального, особливого й одиничного у розвитку освітніх систем, сприяє розвитку загальної й педагогічної культури магістрів. Головна увага під час вивчення дисципліни повинна приділятися аналізу позитивних й негативних наслідків зарубіжного освітянського досвіду, що дає можливість глибше осмислити власні проблеми, попередити помилки й прорахунки, підвищити ефективність діяльності вітчизняної системи освіти та використання світового досвіду.

Вивчення даного курсу відіграє важливу роль у підвищенні методологічної культури магістрантів, сприяє озброєнню новими методами досліджень, демонструє кращі традиції гуманістичної педагогіки і тим самим допомагає студенту у його навчальній діяльності.

Об'єктом компаративістики у сфері освіти є освіта як процес соціально-культурного відтворення людини у сучасному світі та соціальний інститут у глобальному, регіональному і національному масштабах.

Предметом компаративістики у сфері освіти є тенденції й закономірності розвитку зарубіжних й вітчизняної систем освіти на ґрунті загальнонаціональних та національних культурних традицій й цінностей.

Основне *методологічне питання* компаративістики у сфері освіти полягає у тому, якою мірою й у яких формах можливо й доцільно використовувати досягнення сучасного зарубіжного досвіду розвитку освіти у вітчизняній системі освіти.

Зміст курсу побудований з урахуванням європейського досвіду викладання дисципліни, зокрема у Республіці Польщі, на основі вивчення й порівняльного аналізу нормативно-правової бази (документи ЮНЕСКО, Ради Європи, Європейського Союзу, Організації з економічного співробітництва та розвитку, національних міністерств освіти країн світу тощо), концепцій та стратегій розвитку освіти у провідних країнах світу, педагогічних досліджень зарубіжних і вітчизняних науковців, статистичних джерел.

Робоча навчальна програма з дисципліни «Компаративістика у сфері освіти» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який

розроблено на основі освітньо-професійної програми підготовки магістрів відповідно до навчальних планів спеціальностей 8.180110021 «Педагогіка вищої школи», 8.180110020 «Управління навчальним закладом» денної форми навчання.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.) «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра».

Згідно з навчальними планами спеціальностей 8.180110021 «Педагогіка вищої школи», 8.180110020 «Управління навчальним закладом» загальний обсяг дисципліни складає чотири залікових кредити (144 години), що об'єднує всі види навчальної діяльності студента: аудиторні заняття (48 годин), самостійна робота (60 години), індивідуальна робота (6 години), консультації (11 годин), контрольні заходи (модульний контроль, підсумковий модульний контроль). Вивчення навчальної дисципліни завершується підсумковим модульним контролем у формі екзамену. Кількість модулів і відповідно залікових кредитів може змінюватися відповідно до навчального плану.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма містить 4 змістові модулі.

Кожний змістовий модуль містить за кожною темою, яка входить до даного модуля, опис повного циклу підготовки з теми за змістом, організаційними формами навчання, видами контролю, а також тими компетенціями й професійними функціями, які розвиваються у процесі вивчення кожної теми і сформованість яких визначає результат навчання. Для кожного модуля сформульовано основні поняття, які зустрічаються при вивченні даного модуля. *Структура опису кожної теми включає:* назву теми; основні поняття; зміст лекції; зміст семінарських занять з теми; зміст самостійної роботи з теми; зміст індивідуальної роботи з теми; питання або завдання для модульного контролю; список літератури до теми (основний і додатковий).

Програма визначає обсяги знань, якими повинні опанувати магістранти відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритм вивчення навчального матеріалу дисципліни «Компаративістика у сфері освіти», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень магістрантів.

Навчальна дисципліна «Компаративістика у сфері освіти» є теоретичною і світоглядною основою професійної підготовки магістрантів до професійно-педагогічної та управлінської діяльності.

Мета курсу «Компаративістика у сфері освіти» – дати студентам знання про стан та основні тенденції розвитку освіти у світовому, регіональному, національному масштабах. В умовах модернізації всіх ланок освіти в Україні, спрямованої на підвищення якості освіти, досягнення кращих світових взірців та інтеграцію у світовий освітній простір, ознайомлення із розвитком освіти у країнах світу є надзвичайно актуальним.

Завдання програми передбачають вивчення студентами педагогічної теорії та практики у зарубіжних країнах, порівняння зарубіжного досвіду з досягненнями в освітній сфері України.

Завданнями є:

- 1) Ознайомлення студентів із концептуальними положеннями:
  - інтеграції національної освітньої системи у європейський та світовий освітній простір;
  - визначення місця тих чи інших аспектів порівняльної педагогіки в системі педагогічного знання та практики;
  - розвиток педагогічного мислення, здатності до використання досвіду освіти й педагогічної науки і практики у різних країнах;
  - забезпечення реального права особистості на якісну освіту;
  - неперервності освіти як умови забезпечення конкурентоспроможності особистості та її професійної мобільності;
  - гуманізації всіх сфер життя;
  - застосування інноваційних технологій.
- 2) Ознайомлення студентів з новітніми джерелами, сучасними педагогічними дослідженнями вітчизняних і зарубіжних науковців та особливостями Болонського процесу.
- 3) Ознайомлення студентів з:
  - сучасними працями вітчизняних та зарубіжних науковців з проблем компаративістики у сфері освіти;
  - напрямками освітньої політики в галузі освіти Європейського союзу;
  - рапортами експертів ЮНЕСКО та їх значенням для теорії і практики освіти.
- 4) Подальший розвиток професійної компетентності та здатності до самовдосконалення.

Місце курсу в професійній підготовці майбутнього педагога та управлінця. Зміст навчальної дисципліни «Компаративістика у сфері освіти» враховує, що студенти протягом навчання в університеті прослухали навчальні курси з загальної педагогіки та психології. Навчальна дисципліна «Компаративістика у сфері освіти» є логічним продовженням професійної підготовки магістрантів і посилює розвиток їх професійно-значущих якостей як майбутніх викладачів вищої школи та управлінців, їх здатності до науково-педагогічного аналізу.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати:**

- досвід оновленої теорії і практики освіти в різних країнах;
- сучасний стан теорії і практики освіти в Україні;
- основні тенденції розвитку освіти у провідних країнах світу.

Уміти:

- аналізувати освітні проблеми, порівнюючи їх вирішення у різних країнах;

- встановлювати й пояснювати взаємозв'язок політичного, соціально-економічного, історичного та культурного розвитку країни з розвитком освітніх систем;

- творчо використовувати здобутки теорії і практики освіти в провідних країнах світу у вітчизняній системі освіти з урахуванням національних традицій й досвіду;

- здійснювати порівняльні дослідження в галузі освіти.

Зміст самостійної роботи з курсу «Компаративістика у сфері освіти» спрямований на поглиблення теоретичних знань та формування наукового світогляду студентів, розвиток їх методологічної культури відповідно до змісту навчальної дисципліни; розвиток самостійного мислення, професійно-значущих і творчих якостей, здатності до аналітичної та дослідницької діяльності, вміння щодо здобуття, обробки та аналізу наукової інформації та методичних джерел, навчання упродовж життя. Вивчення навчального курсу має сприяти професійному становленню та професійному розвитку й саморозвитку майбутніх викладачів вищої школи та управлінців, підготовці їх до інноваційної професійно-педагогічної діяльності.

Від магістрантів *вимагається*:

1. Ведення тематичного словника.
2. Опрацювання наукових джерел з кожної теми за формою, яка обирається самостійно (конспект, тези, план, таблиця, схема, висновки тощо), з визначенням особистого ставлення до змісту роботи (за бажанням).
3. Доповнення списку рекомендованих джерел до кожної теми науковими працями, які студент підібрав самостійно і які відображають напрями його магістерської праці або наукових уподобань.
4. Порівняння викладу (або змісту) матеріалу з певного питання в різних джерелах.
5. Уміння щодо формування власної думки з питань проблемного характеру відповідно до кожної теми, що сприяє усвідомленню актуальних проблем освіти й пошуку засобів їх вирішення, загостренню уваги на суперечностях, які виникають відповідно до конкретних умов педагогічного процесу та життєвих ситуацій.
6. Виконання завдань на розвиток рефлексивних умінь, аналіз і самооцінку власної професійно-педагогічної діяльності, професійно-значущих рис особистості.

Наприкінці вивчення курсу важливо проаналізувати оцінку магістрантами якості його засвоєння в цілому та за окремими темами. Доцільно проаналізувати зміни у науковому світогляді кожного студента, у рівні сформованості його методологічної культури.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Суб'єкти процесу вивчення навчальної дисципліни: магістрант і викладач вищого навчального закладу у їхній розвивальній педагогічній взаємодії.

Курс	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: 4 кредити</p> <p>Змістові модулі: 4 модулі</p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години): 144 години</p> <p>Тижневих годин: 2 години</p>	<p>Шифр та назва напрямку 1801 Специфічні категорії</p> <p>Шифр та назва спеціальності: <i>8.18010021 Педагогіка вищої школи</i></p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень <i>магістр</i></p>	<p>Нормативна Рік підготовки: 6 Семестр: 11, 12</p> <p>Аудиторні заняття: 36 годин, з них: Лекції (теоретична підготовка): 8+8 годин Семінарські заняття: 10+10 годин</p> <p>Модульний контроль: 6 години Самостійна робота: 33+33 годин Вид підсумкового контролю: екзамен (36годин)</p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарські	Самостійна робота	Модульний контроль	Підсумковий контроль (екзамен)
Змістовий модуль 1. Гене́за компара́тивістики у сфері освіти								
1.	Основні концепції порівняльної педагогіки в їх історичному розвитку.	12	4	2	2	8		
2.	Компаративістика у сфері освіти: цілі, предмет, значення для теорії і практики освіти.	14	4	2	2	8	2	
	Разом	26	8	4	4	16	2	
Змістовий модуль 2. Методологія порівняльних досліджень								
3.	Структура, методологічні засади та приклади порівняльних досліджень.	14	6	2	4	8		
4.	Науково-дослідна інфраструктура порівняльних досліджень в галузі освіти.	14	4	2	2	8	2	
	Разом	28	10	4	6	16	2	
Змістовий модуль 3. Системи освіти провідних країн світу: їх структура та організація								
5.	Системи освіти європейських країн (на прикладі Великої Британії, Франції, Німеччини, Швеції) та Російської Федерації.	12	4	2	2	8		
6.	Системи освіти США, Китаю, Японії, Ізраїля, Австралії.	12	4	2	2	8		
	Разом	24	8	4	4	16		
Змістовий модуль 4. Світові тенденції розвитку сучасної освіти								
7.	Глобальні стратегії розвитку освіти. Освітня політика Європейського союзу.	13	4	2	2	9		
8.	Рапорти експертів ЮНЕСКО та їх значення для теорії і практики освіти.	17	6	2	4	9	2	
	Разом	30	10	4	6	18	2	
	Іспит	36						36
	Всього за навчальним планом	144	36	16	20	66	6	36

ІІІ. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ГЕНЕЗА КОМПАРАТИВІСТИКИ У СФЕРІ ОСВІТИ

Основні поняття модуля:

Компаративістика, порівняльна педагогіка; статус порівняльної педагогіки; предмет порівняльної педагогіки; завдання порівняльної педагогіки; генеза порівняльної педагогіки; компаративістика у сфері освіти; концепції порівняльної педагогіки; інформаційне суспільство; глобалізація; тенденції розвитку освіти; європейський простір вищої освіти; освітні стратегії; модернізація освіти; європейські стандарти вищої освіти; стандарти професійної підготовки; неперервна професійна освіта; економічна ефективність вищої освіти.

ТЕМА 1.

ОСНОВНІ КОНЦЕПЦІЇ ПОРІВНЯЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ В ЇХ ІСТОРИЧНОМУ РОЗВИТКУ

ЛЕКЦІЯ 1.

Порівняльна педагогіка як галузь наукового знання. Сутність, предмет, завдання і статус порівняльної педагогіки, її значення для педагогічної теорії та практики. Генеза порівняльної педагогіки у світі. Генеза порівняльної педагогіки в Україні. Компаративістика у сфері освіти та порівняльна педагогіка. Цілі, предмет і завдання компаративістики у сфері освіти. Механістична, позитивістична та сценістична концепції порівняльної педагогіки. Концепції порівняльної педагогіки: суспільно-культурна, історична, гуманістична, інтердисциплінарна, проблемна, обслуговування освітньої політики, методологічна. Зв'язок порівняльної педагогіки з загальною педагогікою, освітньою політикою і практикою.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 1.1.

Основні концепції порівняльної педагогіки

План

1. Розкрийте погляди на порівняльну педагогіку Марка-Антонія Джуліана де Париса та Педро Россело.
2. Які погляди на порівняльну педагогіку мали Міхаел Е. Садлер та Ісаак Кандел?
3. Розкрийте основні положення концепції Ніколаса Ханса.
4. Чому концепції Фрідріха Схпейдера і Франца Хілкера називають гуманістичними?
5. Розкрийте методологію порівняльної педагогіки відповідно до поглядів Георга З. Ф. Бередя.
6. Погляди Бриана Холмса на порівняльну педагогіку.
7. Концепція порівняльної педагогіки, що відображає її зв'язок з освітньою політикою (Едмунд Кинг).
8. Методологічні концепції порівняльної педагогіки Харольда Ноаха і Макса Екстейна.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 1.1.

Основна література:

Андрущенко В. П. Освіта на рубежі століть: філософія, методологія, практика // Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В. П. Андрущенко, І. Я. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Никало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 99-166.

Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Галус О. М. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К.: Вища шк., 2006. – 215 с.

Капранова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капранова. – Минск : Новое знание, 2004. – 222 с.

Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі : навчальний посібник / Кічук Н. В. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.

Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору / авт. В. Г. Кремень. – К.: Педагогічна думка. – 2009. – 520 с.

Левківський М. В. Історія педагогіки: підручник / М. В. Левківський. – К.: Центр навч. літ-ри, 2003. – 360 с.

Лутай В. С. Філософія сучасної освіти: навчальний посібник / В. С. Лутай. – К.: Центр «Магістр-8» Творчої спілки вчителів України, 1996. – 256 с.

Мазоха Д. Феномен європейської інтеграції педагогічної освіти / Д. Мазоха // Вища освіта України. – 2007. – № 2. – С. 82-87.

Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк. – К.: Знання України, 2003. – 448 с. – Бібліогр.: с. 437-446.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн / А. А. Сбруєва // Шлях освіти. – 2003. – №1. – С.15-21.

Сбруєва А. А. Тенденції реформування середньої освіти розвинутих англослов'янських країн в контексті глобалізації (90-ті рр. ХХ – початок ХХІ ст.): монографія / А.А. Сбруєва. – Суми: Сумська обл. друк.; Козацький вал, 2004. – 500 с.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Сисоєва С. О., Заскалета С. Г. Неперервна професійна освіта у документах Європейського Союзу / С. О. Сисоєва, С. Г. Заскалета // Академія педагогічних наук України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих. – К.: КП «Миколаївська обласна друкарня», 2009. – 276 с.

Соколова М. А. Сравнительная педагогика / М. А. Соколова, Е. Н. Кузьмина, М. Л. Родионов. – М.: Просвещение, 1978. – 192 с.

Штейнер Р. Познание человека и учебный процесс / Р. Штейнер. – М.: Парсифаль, 1998. – 128 с.

Додаткова література:

Де Гроот Рональд. Дифференциация в образовании / Де Гроот Рональд // Директор школы. – 1994. – №5. – С. 83-89.

Джуринский А. Н. Развитие образования в современном мире: учебное пособие / А. Н. Джуринский. – М.: Владос, 1999. – 200 с.

Кузь В. Глобалістика: економіка та освіта / В. Кузь // Рідна школа. – 2001. – №9. – С. 3-6.

Лавриченко Н. Реформування освіти в європейських країнах за умов їх інтеграції / Н. Лавриченко // Шлях освіти. – 1997. – №2. – С. 20-24.

Локшина О. Зарубіжна практика структурування базового компонента змісту освіти / О. Локшина // Шлях освіти. – 2000. – № 3. – С. 21-23.

САМОСТІЙНА РОБОТА 1.1.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перевести основну інформацію теми в мову таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання наукової літератури виконати такі завдання:

1. Розкрити генезу порівняльної педагогіки в Україні.
2. Систематизувати наукові положення, що розкривають основні етапи розвитку порівняльної педагогіки в Україні.

3. Систематизувати погляди учених на її предмет, завдання, статус, методологію.

4. Порівняти цілі, предмет і завдання порівняльної педагогіки і компаративістики вищої освіти.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ТЕМИ 1

Основна література:

Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти в Україні: історія, теорія: Підручник / А. М. Алексюк. – К.: Либідь, 1998. – 560 с.

Андрущенко В. П. Освіта на рубежі століть: філософія, методологія, практика // Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В. П. Андрущенко, І. Я. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Никало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 99-166.

Болонський процес: перспективи і розвиток у контексті інтеграції України в європейський простір вищої освіти / За ред. В. М. Бебіка. – К.: МАУП, 2004. – 200 с.

Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Капранова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капранова. – Минск : Новое знание, 2004. – 222 с.

Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі: навчальний посібник / Н. В. Кічук. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.

Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору / авт. В. Г. Кремень. – К.: Педагогічна думка. – 2009. – 520 с.

Левківський М. В. Історія педагогіки: підручник / М. В. Левківський. – К.: Центр навч. літ-ри, 2003. – 360 с.

Лутай В. С. Філософія сучасної освіти: навчальний посібник / В. С. Лутай. – К.: Центр «Магістр-8» Творчої спілки вчителів України, 1996. – 256 с.

Мазоха Д. Феномен європейської інтеграції педагогічної освіти / Д. Мазоха // Вища освіта України. – 2007. – № 2. – С. 82-87.

Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк. – К.: Знання України, 2003. – 448 с. – Бібліогр.: с. 437-446.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених англомовних країн в контексті глобалізації (90-ті рр. ХХ – початок ХХІ ст.): монографія / А. А. Сбруєва. – Суми: Сумська обл. друк.; Козацький вал, 2004. – 500 с.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський

університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Сисоєва С. О., Соколова І. В. Нариси з історії розвитку педагогічної думки: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 308 с.

Система освіти в Україні: стан та перспективи розвитку: (Аналіт. доп. Центру Разумкова) // Національна безпека і оборона. – 2002. – № 4(28). – С. 2-30.

Соколова М. А. Сравнительная педагогика / М. А. Соколова, Е. Н. Кузьмина, М. Л. Родионов. – М.: Просвещение, 1978. – 192 с.

Стратегія реформування освіти в Україні: Рек. з освітньої політики. – К.: К. І. С., 2003. – 296 с.

Штейнер Р. Познание человека и учебный процесс / Р. Штейнер. – М.: Парсифаль, 1998. – 128 с.

Додаткова література:

Галус О. М. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К.: Вища шк., 2006. – 215 с.

Де Гроот Рональд. Дифференциация в образовании / Де Гроот Рональд // Директор школы. – 1994. – №5. – С. 83-89.

Джуринский А. Н. Развитие образования в современном мире: учебное пособие / А. Н. Джуринский. – М.: Владос, 1999. – 200 с.

Енциклопедія освіти / Академія пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

Кузь В. Глобалістика: економіка та освіта / В. Кузь // Рідна школа. – 2001. – №9. – С.3-6.

Лавриченко Н. Реформування освіти в європейських країнах за умов їх інтеграції / Н. Лавриченко // Шлях освіти. – 1997. – №2. – С. 20-24.

Локшина О. Зарубіжна практика структурування базового компонента змісту освіти / О. Локшина // Шлях освіти. – 2000. – № 3. – С. 21-23.

ТЕМА 2. КОМПАРАТИВІСТИКА У СФЕРІ ОСВІТИ: ЦІЛІ, ПРЕДМЕТ, ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ ОСВІТИ

ЛЕКЦІЯ 2.

Найважливіші цивілізаційні виклики, загрози і бар'єри розвитку освіти в світі. Наступний етап науково-технічної революції, виникнення інформаційного суспільства. Глобалізація і споживання. Постмодерністичні тенденції у розвитку суспільства. Універсальні тенденції та регіональні, національні і етнічні проблеми. Кризові явища в освіті і вихованні, способи їх подолання.

Компаративістика у сфері освіти, її цілі, завдання, статус, предмет. Глобальні тенденції розвитку освіти. Євроінтеграційні тенденції у розвитку освіти. Європейський простір вищої освіти: проблеми і суперечності. Провідні стратегії розвитку освіти в Україні в контексті євроінтеграції. Значення компаративістики у сфері освіти для теорії та практики освіти в Україні.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 2.1.

Освітня політика як інструмент реалізації суспільних та економічних цілей держави та задоволення потреб населення

План

1. Освітні стратегії і планування розвитку освіти.
2. Стратегічні напрями розвитку освіти у провідних країнах світу.
3. Модернізація освіти в контексті підтримки суспільних та економічних змін та управління ними.
4. Проблеми розвитку освіти в Україні в контексті євроінтеграційних

процесів.

5. Найважливіші сучасні експерименти та освітні інновації в галузі освіти за кордоном.

6. Програми міжнародної співпраці в галузі освіти.

7. Проблема стандартів професійної підготовки та визнання дипломів.

8. Неперервна професійна освіта: тенденції освітньої політики Європейського союзу.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 2.1.

Основна література:

Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти в Україні: історія, теорія: Підручник / А. М. Алексюк. – К.: Либідь, 1998. – 560 с.

Алферов Ю. С. Совет Европы и образование / Ю. С. Алферов // Педагогика. – 1998. – №7. – С. 101-111.

Андрущенко В. П. Освіта на рубежі століть: філософія, методологія, практика // Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В. П. Андрущенко, І. Я. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Никало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 99-166.

Болонський процес: перспективи і розвиток у контексті інтеграції України в європейський простір вищої освіти / За ред. В. М. Бебіка. – К.: МАУП, 2004. – 200 с.

Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.

Зязюн І. А. Філософія педагогічної дії: Монографія / І. А. Зязюн. – Черкаси: Вид. від. ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2008. – 608 с.

Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі: навчальний посібник / Н. В. Кічук – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.

Кремень В. Філософія освіти ХХІ століття / В. Кремень // Шлях освіти. – 2003. – №2. – С. 2-6.

Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк. – К.: Знання України, 2003. – 448 с. – Бібліогр.: с. 437-446.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн / А. А. Сбруєва // Шлях освіти. – 2003. – №1. – С.15-21.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Сисоєва С. О., Заскалета С. Г. Неперервна професійна освіта у документах Європейського Союзу / С. О. Сисоєва, С. Г. Заскалета // Академія педагогічних наук України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих. – К.: КП «Миколаївська обласна друкарня», 2009. – 276 с.

Стратегія реформування освіти в Україні: Рек. з освітньої політики. – К.: К. І. С., 2003. – 296 с.

Додаткова література:

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Джуринский А. Н. Развитие образования в современном мире / А. Н. Джуринский. – М.: Изд-во открытого Российского университета, 1999. – 200 с.

Любар О. О. Історія української школи і педагогіки: навчальний посібник / О. О. Любар, М. Г. Стельмахович, Д. Т. Федоренко; [за ред. О.О. Любара]. – К.: Знання, 2003. – 456 с.

Соколова М. А. Сравнительная педагогика / М. А. Соколова, Е. Н. Кузьмина, М. Л. Родионов. – М.: Просвещение, 1978. – 192 с.

Сухомлинська О. В. Зарубіжний педагогічний досвід в Україні в 20-і роки / О. В. Сухомлинська // Рідна шк. – 1992. – №2. – С. 3-7.

Тадгян С. А. Культура и педагогика мира / С. А. Тадгян // Педагогика. – 1997. – №6. – С. 3-14.

Тараненко І. Навчальний режим у школах країн Європейського співтовариства / І. Тараненко, О. Локшина // Шлях освіти. – 1996. – №1. – С. 23-37.

САМОСТІЙНА РОБОТА 2.1.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перевести основну інформацію теми в мову таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання літератури виконати такі практичні завдання:

Навести приклади:

- впливу освіти на економічний розвиток країни;
- залежності або незалежності кількості осіб з вищою освітою в країні та рівнем економічного і суспільного розвитку країни.

Які кроки в освітній політиці провідних країн світу сприяють розвитку економічної ефективності вищої освіти?

Відповідь обґрунтуйте.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ТЕМИ 2

Основна література:

Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти в Україні: історія, теорія: Підручник / А. М. Алексюк. – К.: Либідь, 1998. – 560 с.

Алферов Ю. С. Совет Европы и образование / Ю. С. Алферов // Педагогика. – 1998. – №7. – С. 101-111.

Андрущенко В. П. Освіта на рубежі століть: філософія, методологія, практика // Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В. П. Андрущенко, І. Я. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Никало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 99-166.

Болонський процес: перспективи і розвиток у контексті інтеграції України в європейський простір вищої освіти / За ред. В. М. Бебіка. – К.: МАУП, 2004. – 200 с.

Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.

Галус О. М. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К.: Вища шк., 2006. – 215 с.

Капранова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капранова. – Минск: Новое знание, 2004. – 222 с.

Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі: навчальний посібник / Н. В. Кічук. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.

Кремень В. Філософія освіти ХХІ століття / В. Кремень // Шлях освіти. – 2003. – №2. – С. 2-6.

Кузь В. Глобалістика: економіка та освіта / В. Кузь // Рідна школа. – 2001. – №9. – С. 3-6.

Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк. – К.: Знання України, 2003. – 448 с. – Бібліогр.: с. 437-446.

Сбруєва А. А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених англійських країн в контексті глобалізації (90-ті рр. ХХ – початок ХХІ ст.): монографія / А. А. Сбруєва. – Суми: Сумська обл. друк.; Козацький вал, 2004. – 500 с.

Сергеева В. П. Управление образовательными системами: программно-метод. пособие / В. П. Сергеева. – 2-е изд., исправ. и доп. – Москва: [б. и.], 2000. – 136 с.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Сисоєва С. О., Заскалета С. Г. Неперервна професійна освіта у документах Європейського Союзу / С. О. Сисоєва, С. Г. Заскалета // Академія педагогічних наук України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих. – К.: КП «Миколаївська обласна друкарня», 2009. – 276 с.

Стратегія реформування освіти в Україні: Рек. з освітньої політики. – К.: К. І. С., 2003. – 296 с.

Сухомлинська О. В. Зарубіжний педагогічний досвід в Україні в 20-і роки / О. В. Сухомлинська // Рідна шк. – 1992. – №2. – С. 3-7.

Чижевський Б. Місце і роль приватних закладів у загальній системі освіти / Б. Чижевський // Шлях освіти. – 1998. – №3. – С. 46-48.

Додаткова література:

Вульфсон Б. Л. Стратегія розвитку образования на Западе на пороге XXI века / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 1999. – 208 с.

Джуринский А. Н. Развитие образования в современном мире / А. Н. Джуринский. – М.: Изд-во открытого Российского университета, 1999. – 200 с.

Любар О. О. Історія української школи і педагогіки: навчальний посібник / О. О. Любар, М. Г. Стельмахович, Д. Т. Федоренко; [за ред. О. О. Любара]. – К.: Знання, 2003. – 456 с.

Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн / А. А. Сбруєва // Шлях освіти. – 2003. – №1. – С.15-21.

Соколова М. А. Сравнительная педагогика / М. А. Соколова, Е. Н. Кузьмина, М. Л. Родионов. – М.: Просвещение, 1978. – 192 с.

Тадгян С. А. Культура и педагогика мира / С. А. Тадгян // Педагогика. – 1997. – №6. – С. 3-14.

Тараненко І. Навчальний режим у школах країн Європейського співтовариства / І. Тараненко, О. Локшина // Шлях освіти. – 1996. – №1. – С. 23-37.

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 1

1. Порівняльна педагогіка як галузь наукового знання.
2. Цілі, предмет, завдання і статус порівняльної педагогіки.
3. Значення порівняльної педагогіки для педагогічної теорії та практики.
4. Генеза порівняльної педагогіки у світі.
5. Генеза порівняльної педагогіки в Україні.
6. Компаративістика у сфері освіти в структурі порівняльної педагогіки.
7. Зв'язок порівняльної педагогіки з загальною педагогікою, освітньою політикою і практикою.
8. Концепція порівняльної педагогіки Марка-Антонія Джуліана де Париса та Педро Росселло.
9. Погляди на порівняльну педагогіку Міхаела Е. Садлера та Ісаака Кандела.
10. Основні положення концепції порівняльної педагогіки Ніколаса Ханса.
11. Гуманістична концепція порівняльної педагогіки (Фрідріх Схнейдер і Франц Хілкер).
12. Методологія порівняльної педагогіки відповідно до поглядів Георга З. Ф. Бередея.
13. Погляди Бріана Холмса на порівняльну педагогіку.

14. Концепції порівняльної педагогіки, що відображають її зв'язок з освітньою політикою (Едмунд Кинг).
15. Методологічні концепції порівняльної педагогіки Харольда Ноаха і Макса Екстейна.
16. Основні етапи розвитку порівняльної педагогіки в Україні.
17. Найважливіші цивілізаційні виклики, загрози і бар'єри розвитку освіти в світі.
18. Кризові явища в освіті і вихованні, способи їх подолання.
19. Сутність компаративістики вищої освіти, її цілі, завдання, статус і предмет.
20. Глобальні тенденції розвитку вищої освіти.
21. Євроінтеграційні тенденції у розвитку вищої освіти.
22. Європейський простір вищої освіти: проблеми і суперечності.
23. Провідні стратегії розвитку вищої освіти в Україні.
24. Значення компаративістики вищої освіти для теорії та практики вищої освіти в Україні.
25. Глобальні освітні стратегії і планування розвитку вищої освіти.
26. Проблеми розвитку вищої освіти в контексті євро інтеграційних тенденцій.
27. Найважливіші сучасні експерименти і освітні інновації в галузі вищої освіти за кордоном.
28. Програми міжнародної співпраці в галузі вищої освіти.
29. Стандарти професійної підготовки та визнання дипломів.
30. Неперервна професійна освіта: тенденції освітньої політики Європейського союзу.
31. Вплив вищої освіти на економічний розвиток країни.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ 1

Основна література:

- Алексюк А. М.** Педагогіка вищої освіти в Україні: історія, теорія: Підручник / А. М. Алексюк. – К.: Либідь, 1998. – 560 с.
- Алферов Ю. С.** Совет Европы и образование / Ю. С. Алферов // Педагогика. – 1998. – №7. – С. 101-111.
- Андрущенко В. П.** Освіта на рубежі століть: філософія, методологія, практика // Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В. П. Андрущенко, І. Я. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Никало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 99-166.
- Болонський процес:** перспективи і розвиток у контексті інтеграції України в європейський простір вищої освіти / За ред. В. М. Бебіка. – К.: МАУП, 2004. – 200 с.
- Васюк О. В.** Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.
- Вульфсон Б. Л.** Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.
- Галус О. М.** Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К.: Вища шк., 2006. – 215 с.
- Капранова В. А.** Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капранова. – Минск: Новое знание, 2004. – 222 с.
- Кічук Н. В.** Освіта у сучасному світі: навчальний посібник / Кічук Н. В. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.
- Кремень В. Г.** Філософія освіти XXI століття / В. Г. Кремень // Шлях освіти. – 2003. – №2. – С. 2-6.
- Кремень В. Г.** Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору / авт.

- В. Г. Кремень. – К.: Педагогічна думка. – 2009. – 520 с.
- Кузь В.** Глобалістика: економіка та освіта / В. Кузь // Рідна школа. – 2001. – №9. – С. 3-6.
- Левківський М. В.** Історія педагогіки: підручник / М. В. Левківський. – К.: Центр навч. літ-ри, 2003. – 360 с.
- Лутай В. С.** Філософія сучасної освіти: навчальний посібник / В. С. Лутай. – К.: Центр «Магістр-8» Творчої спілки вчителів України, 1996. – 256 с.
- Мазоха Д.** Феномен європейської інтеграції педагогічної освіти / Д. Мазоха // Вища освіта України. – 2007. – № 2. – С. 82-87.
- Огнев'юк В. О.** Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк. – К.: Знання України, 2003. – 448 с. – Бібліогр.: с. 437-446.
- Сбруєва А. А.** Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.
- Сбруєва А. А.** Тенденції реформування середньої освіти розвинених англосовітських країн в контексті глобалізації (90-ті рр. ХХ – початок ХХІ ст.): монографія / А. А. Сбруєва. – Суми: Сумська обл. друк.; Козацький вал, 2004. – 500 с.
- Сергеева В. П.** Управление образовательными системами: программно-метод. пособие / В. П. Сергеева. – 2-е изд., исправ. и доп. – Москва: [б. и.], 2000. – 136 с.
- Сисоєва С. О., Батечко Н. Г.** Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.
- Сисоєва С. О., Соколова І. В.** Нариси з історії розвитку педагогічної думки: Навчальний посібник / С. О. Сисоєва, І. В. Соколова. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 308 с.
- Система освіти в Україні: стан та перспективи розвитку: (Аналіт. доп. Центру Разумкова) // Національна безпека і оборона. – 2002. – № 4(28). – С. 2-30.**
- Соколова М. А.** Сравнительная педагогика / М. А. Соколова, Е. Н. Кузьмина, М. Л. Родионов. – М.: Просвещение, 1978. – 192 с.
- Стратегія реформування освіти в Україні: Рек. з освітньої політики. – К.: К. І. С., 2003. – 296 с.**
- Сухомлинська О. В.** Зарубіжний педагогічний досвід в Україні в 20-і роки / О. В. Сухомлинська // Рідна шк. – 1992. – №2. – С. 3-7.
- Чижевський Б.** Місце і роль приватних закладів у загальній системі освіти / Б. Чижевський // Шлях освіти. – 1998. – №3. – С. 46-48.
- Додаткова література:**
- Вульфсон Б. Л.** Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.
- Галус О. М.** Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К.: Вища шк., 2006. – 215 с.
- Джуринський А. Н.** Развитие образования в современном мире / А. Н. Джуринский. – М.: Изд-во открытого Российского университета, 1999. – 200 с.
- Енциклопедія освіти / Академія пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.**
- Сбруєва А. А.** Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн / А. А. Сбруєва // Шлях освіти. – 2003. – №1. – С. 15-21.
- Соколова М. А.** Сравнительная педагогика / М. А. Соколова, Е. Н. Кузьмина, М. Л. Родионов. – М.: Просвещение, 1978. – 192 с.
- Тадгян С. А.** Культура и педагогика мира / С. А. Тадгян // Педагогика. – 1997. – №6. – С. 3-14.
- Тараненко І.** Навчальний режим у школах країн Європейського співтовариства / І. Тараненко, О. Локшина // Шлях освіти. – 1996. – №1. – С. 23-37.

Компетенції і професійні функції на розвиток яких спрямовується вивчення змістового модулю 1

Шифр та зміст компетенції	Професійні функції (готовність до виконання яких розвивається у процесі вивчення змісту Модулю 1)	Назва типової задачі діяльності	Шифр типової задачі діяльності	Зміст уміння	Шифр уміння
СПК-1 - здатність до аналізу, свівставлення, порівняння педагогічних явищ, виявлення співвідношення сучасної освітньої практики і вимог суспільства, формування інноваційного педагогічного мислення, усвідомлення процесів світової та європейської інтеграції в галузі освіти	<i>1. Дослідницька</i>	Збір, обробка, аналіз і систематизація інформації в ході виробничої діяльності з використанням сучасних інформаційних технологій	1.ПФ.Д.01	Здійснювати пошукову діяльність, вивчати, узагальнювати і впроваджувати в навчальний процес педагогічні інновації, активні форми і методи навчання, інтерактивні технології	1.ПФ.Д.01.3Р.Р.01
			1.ПФ.Д.02	Аналізувати педагогічні явища в їх історичній ретроспективі, розвивати сучасне педагогічне мислення, творчі якості особистості	1.ПФ.Д.02.3Р.Р.02
			1.ПФ.Д.03	Організовувати і проводити науково-педагогічні дослідження, володіти методами статистичної обробки результатів педагогічного	1.ПФ.Д.03.3Р.Р.03
	<i>4. Управлінська</i>	Управління навчально-виховним процесом у вищому навчальному закладі	4. ПФ.С.02	Володіти основами щодо організації та проведення навчально-виховного процесу у вищій школі, організації педагогічної взаємодії з учнями та студентами	4.ПФ.С.02.3Р.Р.04

	<i>5. Технологічна</i>	Активне застосування освітніх технологій спрямованих на досягнення запланованого результату	5.ПФ.Е.01	Розуміння й усвідомлення суті, особливостей та специфіки впровадження освітніх технологій в навчально-виховний процес вищого навчального закладу, розуміння місця даного курсу у загальній технологічній підготовці майбутнього викладача вищої школи	5.ПФ.Е.01.3Р.Р.01
	<i>6. Контрольна</i>	Забезпечення ефективного контролю за навчально-виховним процесом у вищій школі	6. ПФ.Д.01	Ставити перед студентами загально групові та індивідуальні цілі аудиторної і позааудиторної роботи, визначати кінцеві результати, які необхідно досягти по закінченню того чи іншого етапу та всього циклу навчання	6.ПФ.Д.01.3П.Н.01
	<i>7. Прогностична</i>	На основі аналізу сучасних вимог до фахівця з вищою освітою, здійснювати прогнозування у змісті, формах і методах професійної діяльності	7. ПФ.Д.01	Прогнозувати наслідки навчально-виховного процесу	7. ПФ.Д.01.3Р.Р.02
	<i>8. Технічна</i>	Вміння використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології у професійній діяльності	8. ПФ.Д.01	Здійснювати інформаційно-пошукову діяльність з використанням сучасних інформаційних технологій, застосовувати інформаційно-комунікаційні технології у навчальному процесі	8. ПФ.Д.01.3Р.Р.01

СПК-2- здатність використовувати у професійній діяльності новітні педагогічні технології, самовдосконалювати професійну майстерність та педагогічну етику	2. <i>Проектувальна</i>	Підготовка (проектування) педагогічних проектів	2.ПФ.Е.01.	Моделювати зміст, форми і методи навчання з урахуванням місця й ролі навчальних дисциплін в загальній системі підготовки студентів, взаємозв'язку з іншими дисциплінами і майбутньою професійною діяльністю фахівців	2.ПФ.Е.01.3Р.Р.01
			2.ПФ.Е.02.	Використовувати новітні педагогічні технології в організації навчально-виховного процесу, самовдосконалювати професійну майстерність та педагогічну етику	2.ПФ.Е.02.3Р.Р.02
	3. <i>Організаційна</i>	Організація навчально-виховного процесу у вищій школі	3.ПФ.Д.01	Розвивати методологічну культуру, здатність впливати на поведінку студентів	3.ПФ.Д.01.3Р.Н.01
			3.ПФ.С.02	Організовувати соціально-педагогічну взаємодію, здійснювати комунікацію, індивідуально орієнтовану взаємодію, що забезпечує виховання студентів, творчий характер процесу навчання й високий рівень засвоєння навчального матеріалу	3.ПФ.С.02.3Р.Р.02

	5. Технологічна	Застосування освітніх технологій	5.ПФ.Е.01	Розуміння й усвідомлення суті, особливостей та специфіки впровадження освітніх технологій в навчально-виховний процес вищого навчального закладу, розуміння місця даного курсу у загальній технологічній підготовці майбутнього викладача вищої школи	5.ПФ.Е.01.3Р.Р.01
СПК-5 - здатність використовувати теоретичні знання й практичні навички організації та проведення науково-педагогічних досліджень	1. Дослідницька	Збір, обробка, аналіз і систематизація інформації в ході виробничої діяльності з використанням сучасних інформаційних технологій	1.ПФ.Д.01	Здійснювати пошукову діяльність, вивчати, узагальнювати і впроваджувати в навчальний процес педагогічні інновації, активні форми і методи навчання, інтерактивні технології	1.ПФ.Д.01.3Р.Р.01
			1.ПФ.Д.02	Аналізувати педагогічні явища в	1.ПФ.Д.02.3Р.Р.02
			1.ПФ.Д.03	Організовувати і проводити	1.ПФ.Д.03.3Р.Р.03
	7. Прогностична	Оцінювати стан	7.ПФ.Д.01	Прогнозувати наслідки	7.ПФ.Д.01.3Р.Р.02
СПК-8 - здатність	4. Управлінська	Управління навчально-	4.ПФ.С.02	Володіти основами щодо	4.ПФ.С.02.3Р.Р.04
	5. Технологічна	Активне застосування	5.ПФ.Е.01	Розуміння й усвідомлення суті,	5.ПФ.Е.01.3Р.Р.01

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

МЕТОДОЛОГІЯ ПОРІВНЯЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Основні поняття модуля:

Компаративістські дослідження; структура порівняльних досліджень; наукова теорія; методологічні стандарти порівняльних досліджень; критерії порівняння; ЮНЕСКО; Організація з міжнародного співробітництва і розвитку (ОЕСД); Рада Європи; Міжнародне товариство з дослідження шкільних досягнень; види порівняльних досліджень; етапи проведення порівняльного дослідження; експериментальний матеріал; аналіз та інтерпретація результатів порівняльного дослідження; науково-дослідна інфраструктура порівняльних досліджень; центри документації; порівняльна статистика; товариства порівняльної педагогіки; дослідницькі осередки; компаративістська періодика.

ТЕМА 3.

СТРУКТУРА, МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТА ПРИКЛАДИ ПОРІВНЯЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

ЛЕКЦІЯ 3.

Роль наукової теорії для компаративістських досліджень. Структура порівняльних досліджень: опис, інтерпретація, юстапозиція, моделювання. Методологічні стандарти порівняльних досліджень: вибір мети і предмету дослідження, їх концептуалізація; вибір методів, технік і засобів дослідження; відбір експериментального матеріалу (проб, випробувань) і засобів отримання інформації; організація дослідження; аналіз та інтерпретація одержання результатів. Міжнародні дослідження шкільної успішності (IEA) як приклад порівняльних досліджень. Проблема критеріїв порівняння.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 3.1.

Інститути та організації, що ініціюють порівняльні дослідження в галузі вищої освіти

План

1. Розкрити роль і напрями діяльності в галузі проведення компаративістських досліджень з освіти таких організацій:

- Міжнародне бюро з виховання ЮНЕСКО.
  - Римський клуб.
  - Організація з міжнародного співробітництва і розвитку (ОЕСД).
  - Рада Європи.
  - Міжнародне товариство з дослідження шкільних досягнень.
2. Провідні напрями дослідження педагогічної освіти.
3. Порівняльні дослідження професійної підготовки вчителів.
4. Дослідження міграційних процесів в контексті розвитку освіти.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 3.1.

Основна література:

Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти в Україні: історія, теорія: Підручник / А. М. Алексюк. – К.: Либідь, 1998. – 560 с.

Алферов Ю. С. Совет Европы и образование / Ю. С. Алферов // Педагогика. – 1998. – №7. – С. 101-111.

Андрущенко В. П. Освіта на рубежі століть: філософія, методологія, практика // Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В. П. Андрущенко, І. Я. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Никало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 99-166.

Болонський процес: перспективи і розвиток у контексті інтеграції України в європейський простір вищої освіти / За ред. В. М. Бебіка. – К.: МАУП, 2004. – 200 с.

Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.

Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі: навчальний посібник / Н. В. Кічук. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.

Кремень В. Г. Філософія освіти ХХІ століття / В. Г. Кремень // Шлях освіти. – 2003. – №2. – С. 2-6.

Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк. – К.: Знання України, 2003. – 448 с. – Бібліогр.: с. 437-446.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн / А. А. Сбруєва // Шлях освіти. – 2003. – №1. – С. 15-21.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Стратегія реформування освіти в Україні: Рек. з освітньої політики. – К.: К. І. С., 2003. – 296 с.

Чижевський Б. Місце і роль приватних закладів у загальній системі освіти / Б. Чижевський // Шлях освіти. – 1998. – №3. – С. 46-48.

Додаткова література:

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Джуринский А. Н. Развитие образования в современном мире / А. Н. Джуринский. – М.: Изд-во открытого Российского университета, 1999. – 200 с.

Любар О. О. Історія української школи і педагогіки: навчальний посібник / О. О. Любар, М. Г. Стельмахович, Д. Т. Федоренко; [за ред. О. О. Любара]. – К.: Знання, 2003. – 456 с.

Соколова М. А. Сравнительная педагогика / М. А. Соколова, Е. Н. Кузьмина, М. Л. Родионов. – М.: Просвещение, 1978. – 192 с.

Сухомлинська О. В. Зарубіжний педагогічний досвід в Україні в 20-і роки / О. В. Сухомлинська // Рідна шк. – 1992. – №2. – С. 3-7.

Тадгян С. А. Культура и педагогика мира / С. А. Тадгян // Педагогика. – 1997. – №6. – С. 3-14.

Тараненко І. Навчальний режим у школах країн Європейського співтовариства / І. Тараненко, О. Локшина // Шлях освіти. – 1996. – №1. – С. 23-37.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 3.2.

Структура та методологічні засади порівняльних досліджень

План

1. Які види порівняльних досліджень Ви знаєте? Відповідь обґрунтуйте.
2. Розкрийте структуру і основні етапи проведення порівняльного дослідження.
3. Розкрийте як здійснюється вибір мети і предмету дослідження та їх концептуалізація.
4. В чому полягає особливість у виборі методів, технік і засобів проведення

порівняльного дослідження?

5. Як відбувається відбір експериментального матеріалу у порівняльному дослідженні?

6. Розкрийте вибір засобів отримання інформації для проведення порівняльного дослідження?

7. Особливості організації порівняльного дослідження.

8. Аналіз та інтерпретація результатів порівняльного дослідження.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 3.2.

Основна література:

Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти в Україні: історія, теорія: Підручник / А. М. Алексюк. – К.: Либідь, 1998. – 560 с.

Андрущенко В. П. Освіта на рубежі століть: філософія, методологія, практика // Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В. П. Андрущенко, І. Я. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Никало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 99-166.

Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Галус О. М. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К.: Вища шк., 2006. – 215 с.

Капранова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капранова. – Минск: Новое знание, 2004. – 222 с.

Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі: навчальний посібник / Н. В. Кічук. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.

Любар О. О. Історія української школи і педагогіки: навчальний посібник / О. О. Любар, М. Г. Стельмахович, Д. Т. Федоренко; [за ред. О. О. Любара]. – К.: Знання, 2003. – 456 с.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – Суми: Ред.-вид. відділ СДПУ, 1999. – 300 с.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн / А. А. Сбруєва // Шлях освіти. – 2003. – №1. – С. 15-21.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Соколова М. А. Сравнительная педагогика / М. А. Соколова, Е. Н. Кузьмина, М. Л. Родионов. – М.: Просвещение, 1978. – 192 с.

Додаткова література:

Джуринский А. Н. Развитие образования в современном мире / А. Н. Джуринский. – М.: Изд-во открытого Российского университета, 1999. – 200 с.

Енциклопедія освіти / Академія пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

Єгоров Г., Мельниченко Б., Василенко Н. Оцінювання і контроль знань учнів у зарубіжній школі / Г. Єгоров, Б. Мельниченко, Н. Василенко // Історія в школі. – 2000. – № 9. – С. 8-12.

Єгоров Г. С., Лавриченко Н. М., Мельниченко Б. Ф. Тенденції розвитку змісту базової освіти у країнах Заходу / Г. С. Єгоров, Н. М. Лавриченко, Б. Ф. Мельниченко. – К.: КМПУ ім. Грінченка, 2003. – 186 с.

Корсак К. В. Світова вища освіта. Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів: монографія / К. В. Корсак. – К.: [б. в.], 1997. – 207 с.

Левківський М. В. Історія педагогіки: підручник / М. В. Левківський. – К.: Центр навч. літ-ри, 2003. – 360 с.

САМОСТІЙНА РОБОТА 3.1.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перевести основну інформацію теми в мову таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання дисертаційних досліджень з порівняльної педагогіки виконати такі практичні завдання:

Проаналізуйте методологічні засади проведення дослідження: 3-4 докторських дисертаційних досліджень з порівняльної педагогіки та 3-4 кандидатських дисертаційних досліджень з порівняльної педагогіки. Що є спільним, а що є відмінним у методології проведення і структурі цих досліджень.

Відповідь обґрунтуйте.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ТЕМИ 3

Основна література:

Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти в Україні: історія, теорія: Підручник / А. М. Алексюк. – К.: Либідь, 1998. – 560 с.

Алферов Ю.С. Совет Европы и образование / Ю. С. Алферов // Педагогика. – 1998. – №7. – С. 101-111.

Андрущенко В. П. Освіта на рубежі століть: філософія, методологія, практика // Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В. П. Андрущенко, І. Я. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Никало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 99-166.

Болонський процес: перспективи і розвиток у контексті інтеграції України в європейський простір вищої освіти / За ред. В. М. Бебіка. – К.: МАУП, 2004. – 200 с.

Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Галус О. М. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К.: Вища шк., 2006. – 215 с.

Зязюн І. А. Філософія педагогічної дії: Монографія / І. А. Зязюн. – Черкаси: Вид. від. ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2008. – 608 с.

Капранова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капранова. – Минск : Новое знание, 2004. – 222 с.

Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі: навчальний посібник / Н. В. Кічук. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.

Кремень В. Г. Філософія освіти ХХІ століття / В. Г. Кремень // Шлях освіти. – 2003. – №2. – С. 2-6.

Любар О. О. Історія української школи і педагогіки : навчальний посібник / О. О. Любар, М. Г. Стельмахович, Д. Т. Федоренко; [за ред. О. О. Любара]. – К.: Знання, 2003. – 456 с.

Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк. – К.: Знання України, 2003. – 448 с. – Бібліогр.: с. 437-446.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн / А. А. Сбруєва // Шлях освіти. – 2003. – №1. – С.15-21.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Соколова М. А. Сравнительная педагогика / М. А. Соколова, Е. Н. Кузьмина, М. Л. Родионов. – М.: Просвещение, 1978. – 192 с.

Стратегія реформування освіти в Україні: Рек. з освітньої політики. – К.: К. І. С., 2003. – 296 с.

Додаткова література:

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Джуринский А. Н. Развитие образования в современном мире / А. Н. Джуринский. – М.: Изд-во открытого Российского университета, 1999. – 200 с.

Єгоров Г. С., Лавриченко Н. М., Мельниченко Б. Ф. Тенденції розвитку змісту базової освіти у країнах Заходу / Г. С. Єгоров, Н. М. Лавриченко, Б. Ф. Мельниченко. – К.: КМПУ ім. Грінченка, 2003. – 186 с.

Корсак К. В. Світова вища освіта. Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів: монографія / К. В. Корсак. – К.: [б. в.], 1997. – 207 с.

Левківський М. В. Історія педагогіки: підручник / М. В. Левківський. – К.: Центр навч. літ-ри, 2003. – 360 с.

Лутай В. С. Філософія сучасної освіти : навчальний посібник / В. С. Лутай. – К.: Центр «Магістр-8» Творчої спілки вчителів України, 1996. – 256 с.

Соколова М. А. Сравнительная педагогика / М. А. Соколова, Е. Н. Кузьмина, М. Л. Родионов. – М.: Просвещение, 1978. – 192 с.

Тадгян С. А. Культура и педагогика мира / С. А. Тадгян // Педагогика. – 1997. – №6. – С. 3-14.

Тараненко І. Навчальний режим у школах країн Європейського співтовариства / І. Тараненко, О. Локшина // Шлях освіти. – 1996. – №1. – С. 23-37.

ТЕМА 4.

НАУКОВО-ДОСЛІДНА ІНФРАСТРУКТУРА ПОРІВНЯЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ

ЛЕКЦІЯ 4.

Поняття про науково-дослідну інфраструктуру порівняльних досліджень, її класифікація. Осередки наукової інформації компаративістичного спрямування. Центри документації та їх види. Документація з глобальних проблем освіти. Осередки порівняльної статистики. Товариства порівняльної педагогіки: світові. Європейські, окремих країн. Найважливіші дослідницькі осередки. Компаративістична періодика.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 4.1.

Світова науково-дослідна інфраструктура компаративістики у сфері освіти

План

1. Розкрити зміст поняття «науково-дослідна інфраструктура»?
2. Напрями діяльності осередків наукової інформації з компаративістики у сфері освіти.
3. Центри документації з вищої освіти та порівняльних досліджень з вищої освіти.
4. Осередки порівняльної статистики в галузі вищої освіти, їх призначення та мета діяльності.

5. Товариства з компаративістики у сфері освіти (в світі, в Європі, в Україні).

6. Журнали з порівняльної педагогіки та їх роль у проведенні порівняльних досліджень.

7. Документація з глобальних проблем освіти.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 4.1.

Основна література:

Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти в Україні: історія, теорія: Підручник / А. М. Алексюк. – К.: Либідь, 1998. – 560 с.

Андрущенко В. П. Освіта на рубежі століть: філософія, методологія, практика // Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В. П. Андрущенко, І. Я. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Никало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 99-166.

Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Галус О. М. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К.: Вища шк., 2006. – 215 с.

Капранова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капранова. – Минск: Новое знание, 2004. – 222 с.

Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі: навчальний посібник / Н. В. Кічук. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.

Кремень В. Г. Філософія освіти ХХІ століття / В. Г. Кремень // Шлях освіти. – 2003. – №2. – С. 2-6.

Любар О. О. Історія української школи і педагогіки : навчальний посібник / О. О. Любар, М. Г. Стельмахович, Д. Т. Федоренко; [за ред. О. О. Любара]. – К.: Знання, 2003. – 456 с.

Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк. – К.: Знання України, 2003. – 448 с. – Бібліогр.: с. 437-446.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Соколова М. А. Сравнительная педагогика / М. А. Соколова, Е. Н. Кузьмина, М. Л. Родионов. – М.: Просвещение, 1978. – 192 с.

Стратегія реформування освіти в Україні: Рек. з освітньої політики. – К.: К. І. С., 2003. – 296 с.

Додаткова література:

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Джуринский А. Н. Развитие образования в современном мире / А. Н. Джуринский. – М.: Изд-во открытого Российского университета, 1999. – 200 с.

Єгоров Г. С., Лавриченко Н. М., Мельниченко Б. Ф. Тенденції розвитку змісту базової освіти у країнах Заходу / Г. С. Єгоров, Н. М. Лавриченко, Б. Ф. Мельниченко. – К.: КМПУ ім. Грінченка, 2003. – 186 с.

Корсак К. В. Світова вища освіта. Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів: монографія / К. В. Корсак. – К.: [б. в.], 1997. – 207 с.

Левківський М. В. Історія педагогіки: підручник / М. В. Левківський. – К.: Центр навч. літ-ри, 2003. – 360 с.

Соколова М. А. Сравнительная педагогика / М. А. Соколова, Е. Н. Кузьмина, М. Л. Родионов. – М.: Просвещение, 1978. – 192 с.

Тадгян С. А. Культура и педагогика мира / С. А. Тадгян // Педагогика. – 1997. – №6. – С. 3-14.

Тараненко І. Навчальний режим у школах країн Європейського співтовариства / І. Тараненко, О. Локшина // Шлях освіти. – 1996. – №1. – С. 23-37.

САМОСТІЙНА РОБОТА 4.1.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перевести основну інформацію теми в мову таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання інформаційних джерел виконати такі практичні завдання:

Увійти на сайт провідних осередків наукової інформації з компаративістики у сфері освіти. Проаналізувати зміст інформації. Знайти у мережі Інтернет осередки порівняльної статистики з освіти. Проаналізувати інформацію. Увійти на сайти провідних компаративістських видань з проблем освіти. Проаналізувати їх зміст.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ТЕМИ 4

Основна література:

Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти в Україні: історія, теорія: Підручник / А. М. Алексюк. – К.: Либідь, 1998. – 560 с.

Алферов Ю. С. Совет Европы и образование / Ю. С. Алферов // Педагогика. – 1998. – №7. – С. 101-111.

Андрущенко В. П. Освіта на рубежі століть: філософія, методологія, практика // Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В. П. Андрущенко, І. Я. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Никало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 99-166.

Болонський процес: перспективи і розвиток у контексті інтеграції України в європейський простір вищої освіти / За ред. В. М. Бебіка. – К.: МАУП, 2004. – 200 с.

Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Галус О. М. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К.: Вища шк., 2006. – 215 с.

Капранова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капранова. – Минск: Новое знание, 2004. – 222 с.

Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі: навчальний посібник / Н. В. Кічук. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.

Кремень В. Г. Філософія освіти ХХІ століття / В. Г. Кремень // Шлях освіти. – 2003. – №2. – С. 2-6.

Любар О. О. Історія української школи і педагогіки: навчальний посібник / О. О. Любар, М. Г. Стельмахович, Д. Т. Федоренко; [за ред. О. О. Любара]. – К.: Знання, 2003. – 456 с.

Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк. – К.: Знання України, 2003. – 448 с. – Бібліогр.: с. 437-446.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн / А. А. Сбруєва // Шлях освіти. – 2003. – №1. – С.15-21.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський

університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Соколова М. А. Сравнительная педагогика / М. А. Соколова, Е. Н. Кузьмина, М. Л. Родионов. – М.: Просвещение, 1978. – 192 с.

Стратегія реформування освіти в Україні: Рек. з освітньої політики. – К.: К. І. С., 2003. – 296 с.

Додаткова література:

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Джуринский А. Н. Развитие образования в современном мире / А. Н. Джуринский. – М.: Изд-во открытого Российского университета, 1999. – 200 с.

Єгоров Г. С., Лавриченко Н. М., Мельниченко Б. Ф. Тенденції розвитку змісту базової освіти у країнах Заходу / Г. С. Єгоров, Н. М. Лавриченко, Б. Ф. Мельниченко. – К.: КМПУ ім. Грінченка, 2003. – 186 с.

Корсак К. В. Світова вища освіта. Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів: монографія / К. В. Корсак. – К.: [б. в.], 1997. – 207 с.

Левківський М. В. Історія педагогіки: підручник / М. В. Левківський. – К.: Центр навч. літ-ри, 2003. – 360 с.

Соколова М. А. Сравнительная педагогика / М. А. Соколова, Е. Н. Кузьмина, М. Л. Родионов. – М.: Просвещение, 1978. – 192 с.

Тадгян С. А. Культура и педагогика мира / С. А. Тадгян // Педагогика. – 1997. – №6. – С. 3-14.

Тараненко І. Навчальний режим у школах країн Європейського співтовариства / І. Тараненко, О. Локшина // Шлях освіти. – 1996. – №1. – С. 23-37.

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 2

1. Роль наукової теорії для компаративістських досліджень.
2. Структура порівняльних досліджень: опис, інтерпретація, юкстапозиція, моделювання.
3. Методологічні стандарти порівняльних досліджень.
4. Вибір мети і предмету дослідження, їх концептуалізація.
5. Вибір методів, методик і засобів дослідження.
6. Відбір експериментального матеріалу (проб, випробувань) і засобів отримання інформації, організація дослідження.
7. Методологічні засади аналізу та інтерпретації одержаних результатів.
8. Міжнародні дослідження шкільної успішності (IEA) як приклад порівняльних досліджень.
9. Проблема критеріїв порівняння.
10. Розкрити роль і напрями діяльності в галузі проведення компаративістських досліджень з вищої освіти ЮНЕСКО.
11. Розкрити роль і напрями діяльності в галузі проведення компаративістських досліджень з вищої освіти Римського клубу.
12. Розкрити роль і напрями діяльності в галузі проведення компаративістських досліджень з вищої освіти Організації з міжнародного співробітництва і розвитку (OECD).
13. Провідні напрями порівняльних досліджень педагогічної освіти.
14. Порівняльні дослідження професійної підготовки вчителів.
15. Дослідження міграційних процесів і розвиток вищої освіти.
16. Види порівняльних досліджень.

17. Структура і основні етапи проведення порівняльного дослідження.
18. Засоби отримання інформації для проведення порівняльного дослідження.
19. Особливості організації порівняльного дослідження.
20. Аналіз та інтерпретація результатів порівняльного дослідження.
21. Докторські дисертації з порівняльної педагогіки.
22. Кандидатські дисертації з порівняльної педагогіки.
23. Загальна характеристика світової науково-дослідної інфраструктури порівняльних досліджень.
24. Класифікація науково-дослідної інфраструктури порівняльних досліджень.
25. Осередки наукової інформації компаративістичного спрямування.
26. Центри документації з освіти та порівняльних досліджень з освіти та їх види.
27. Документація з глобальних проблем освіти.
28. Осередки порівняльної статистики в галузі освіти.
29. Товариства порівняльної педагогіки: світові, Європейські, окремих країн.
30. Найважливіші дослідницькі осередки з порівняльних досліджень.
31. Компаративістична періодика.
32. Напрями діяльності осередків наукової інформації з компаративістики у сфері освіти.
33. Значення журналів з порівняльної педагогіки для проведення порівняльних досліджень.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ 2

Основна література:

- Алексюк А. М.** Педагогіка вищої освіти в Україні: історія, теорія: Підручник / А. М. Алексюк. – К.: Либідь, 1998. – 560 с.
- Алферов Ю. С.** Совет Европы и образование / Ю.С. Алферов // Педагогика. – 1998. – №7. – С. 101-111.
- Андрущенко В. П.** Освіта на рубежі століть: філософія, методологія, практика // Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В. П. Андрущенко, І. Я. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Никало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 99-166.
- Болонський процес:** перспективи і розвиток у контексті інтеграції України в європейський простір вищої освіти / За ред. В. М. Бебіка. – К.: МАУП, 2004. – 200 с.
- Васюк О. В.** Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.
- Вульфсон Б. Л.** Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.
- Галус О. М.** Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К.: Вища шк., 2006. – 215 с.
- Капранова В. А.** Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капранова. – Минск : Новое знание, 2004. – 222 с.
- Кічук Н. В.** Освіта у сучасному світі: навчальний посібник / Н. В. Кічук. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.
- Кремень В. Г.** Філософія освіти XXI століття / В. Г. Кремень // Шлях освіти. – 2003. – №2. – С. 2-6.
- Любар О. О.** Історія української школи і педагогіки : навчальний посібник / О. О. Любар, М. Г. Стельмахович, Д. Т. Федоренко; [за ред. О. О. Любара]. – К.: Знання, 2003. – 456 с.
- Огнев'юк В. О.** Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк. – К.: Знання України, 2003. – 448 с. – Бібліогр.: с. 437-446.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн / А. А. Сбруєва // Шлях освіти. – 2003. – №1. – С.15-21.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Соколова М. А. Сравнительная педагогика / М. А. Соколова, Е. Н. Кузьмина, М. Л. Родионов. – М.: Просвещение, 1978. – 192 с.

Стратегія реформування освіти в Україні: Рек. з освітньої політики. – К.: К. І. С., 2003. – 296 с.

Додаткова література:

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Джуринский А. Н. Развитие образования в современном мире / А. Н. Джуринский. – М.: Изд-во открытого Российского университета, 1999. – 200 с.

Єгоров Г. С., Лавриченко Н. М., Мельниченко Б. Ф. Тенденції розвитку змісту базової освіти у країнах Заходу / Г. С. Єгоров, Н. М. Лавриченко, Б. Ф. Мельниченко. – К.: КМПУ ім. Грінченка, 2003. – 186 с.

Корсак К. В. Світова вища освіта. Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів: монографія / К. В. Корсак. – К.: [б. в.], 1997. – 207 с.

Левківський М. В. Історія педагогіки: підручник / М. В. Левківський. – К.: Центр навч. літ-ри, 2003. – 360 с.

Соколова М. А. Сравнительная педагогика / М. А. Соколова, Е. Н. Кузьмина, М. Л. Родионов. – М.: Просвещение, 1978. – 192 с.

Тадгян С. А. Культура и педагогика мира / С. А. Тадгян // Педагогика. – 1997. – №6. – С. 3-14.

Тараненко І. Навчальний режим у школах країн Європейського співтовариства / І. Тараненко, О. Локшина // Шлях освіти. – 1996. – №1. – С. 23-37.

Компетенції і професійні функції на розвиток яких спрямовується вивчення змістового модулю 2

Шифр та зміст компетенції	Професійні функції (готовність до виконання яких розвивається у процесі вивчення змісту Модулю 2)	Назва типової задачі діяльності	Шифр типової задачі діяльності	Зміст уміння	Шифр уміння
СПК-1 - здатність до аналізу, співставлення, порівняння педагогічних явищ, виявлення співвідношення сучасної освітньої суспільства, формування інноваційного педагогічного мислення,	<i>1. Дослідницька</i>	Збір, обробка, аналіз і систематизація інформації в ході виробничої діяльності з використанням сучасних інформаційних технологій	1.ПФ.Д.01	Здійснювати пошукову діяльність, вивчати, узагальнювати і впроваджувати в навчальний процес педагогічні інновації, активні форми і методи навчання, інтерактивні технології	1.ПФ.Д.01.3Р.Р.01
			1.ПФ.Д.02	Аналізувати педагогічні явища в їх історичній ретроспективі, розвивати сучасне педагогічне мислення, творчі якості особистості	1.ПФ.Д.02.3Р.Р.02
			1.ПФ.Д.03	Організовувати і проводити науково-педагогічні дослідження, володіти методами статистичної обробки результатів педагогічного експерименту	1.ПФ.Д.03.3Р.Р.03
	<i>4. Управлінська</i>	Управління навчально-виховним процесом у вищому навчальному закладі	4. ПФ.С.02	Володіти основами щодо організації та проведення навчально-виховного процесу у вищій школі, організації педагогічної взаємодії з учнями та студентами	4.ПФ.С.02.3Р.Р.04

	<i>5. Технологічна</i>	Активне застосування освітніх технологій спрямованих на досягнення запланованого	5.ПФ.Е.01	Розуміння й усвідомлення суті, особливостей та специфіки впровадження освітніх технологій в навчально-виховний процес вищого	5.ПФ.Е.01.3Р.Р.01
				навчального закладу, розуміння місця даного курсу у загальній технологічній підготовці майбутнього викладача вищої школи	
	<i>6. Контрольна</i>	Забезпечення ефективного контролю за навчально-виховним процесом у вищій школі	6. ПФ.Д.01	Ставити перед студентами загальні групові та індивідуальні цілі аудиторної та позааудиторної роботи, визначати кінцеві результати, які необхідно досягти по закінченню того чи іншого етапу та всього циклу навчання	6.ПФ.Д.01.3П.Н.01
	<i>7. Прогностична</i>	На основі аналізу сучасних вимог до фахівця з вищою освітою, здійснювати прогнозування у змісті, формах і методах професійної діяльності	7. ПФ.Д.01	Прогнозувати наслідки навчально-виховного процесу	7. ПФ.Д.01.3Р.Р.02
	<i>8. Технічна</i>	Вміння використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології у професійній діяльності	8. ПФ.Д.01	Здійснювати інформаційно-пошукову діяльність з використанням сучасних інформаційних технологій, застосовувати інформаційно-комунікаційні технології у навчальному процесі	8.ПФ.Д.01.3Р.Р.01

СПК-2- здатність використовувати у професійній діяльності новітні педагогічні технології, самовдосконалювати професійну майстерність та педагогічну етику	2. <i>Проектувальна</i>	Підготовка (проектування) педагогічних проектів	2.ПФ.Е.01.	Моделювати зміст, форми і методи навчання з урахуванням місця й ролі навчальних дисциплін в загальній системі підготовки студентів, взаємозв'язку з іншими дисциплінами і майбутньою професійною діяльністю фахівців	2.ПФ.Е.01.3Р.Р.01
			2.ПФ.Е.02.	Використовувати новітні педагогічні технології в організації навчально-виховного процесу, самовдосконалювати професійну майстерність та педагогічну етику	2.ПФ.Е.02.3Р.Р.02
	3. <i>Організаційна</i>	Організація навчально-виховного процесу у вищій школі	3.ПФ.Д.01	Розвивати методологічну культуру, здатність впливати на поведінку студентів	3.ПФ.Д.01.3Р.Н.О 1
			3.ПФ.С.02	Організувати соціально-педагогічну взаємодію, здійснювати комунікацію, індивідуально орієнтовану взаємодію, що забезпечує виховання студентів, творчий характер процесу навчання й високий рівень засвоєння навчального матеріалу	3.ПФ.С.02.3Р.Р.02

	<i>5. Технологічна</i>	Застосування освітніх технологій	5.ПФ.Е.01	Розуміння й усвідомлення суті, особливостей та специфіки впровадження освітніх технологій в навчально-виховний процес вищого навчального закладу, розуміння місця даного курсу у загальній технологічній підготовці майбутнього викладача вищої школи	5.ПФ.Е.01.3Р.Р.01
СПК-5- здатність використовувати теоретичні знання й практичні навички організації та проведення науково-педагогічних досліджень	<i>1. Дослідницька</i>	Збір, обробка, аналіз і систематизація інформації в ході виробничої діяльності з використанням сучасних інформаційних технологій	1.ПФ.Д.01	Здійснювати пошукову діяльність, вивчати, узагальнювати і впроваджувати в навчальний процес педагогічні інновації, активні форми і методи навчання, інтерактивні технології	1.ПФ.Д.01.3Р.Р.01
			1.ПФ.Д.02	Аналізувати педагогічні явища в їх історичній ретроспективі, розвивати сучасне педагогічне мислення, творчі якості особистості	1.ПФ.Д.02.3Р.Р.02
			1.ПФ.Д.03	Організовувати і проводити науково-педагогічні дослідження, володіти методами статистичної обробки результатів педагогічного експерименту	1.ПФ.Д.03.3Р.Р.03
	<i>7. Прогностична</i>	Оцінювати стан навчально-виховного процесу у вищій школі, його наслідки	7.ПФ.Д-01	Прогнозувати наслідки навчально-виховного процесу	7.ПФ.Д.01.3Р.Р.02

СПК-7 - розвиток наукового світогляду магістрів та формування їх методологічної	3. <i>Організаційна</i>	Організація навчально-виховного процесу у вищій школі	3.ПФ.Д.01	Розвивати науковий світогляд й методологічну культуру, а також здатність впливати на поведінку студентів	3.ПФ.Д.01.3Р.Н.01
			3.ПФ.С.04	Організовувати соціально-педагогічну взаємодію, здійснювати комунікацію, індивідуально орієнтовану взаємодію, що забезпечує виховання студентів, творчий характер процесу навчання й високий рівень засвоєння навчального матеріалу	3.ПФ.С.04.3Р.Н.04
СПК-8 - здатність використовувати теоретичні знання та практичні навички застосування комунікативних технологій, ораторського мистецтва та риторики для здійснення ділових комунікацій у професійній сфері	4. <i>Управлінська</i>	Управління навчально-виховним процесом у вищому навчальному закладі	4.ПФ.С.02	Володіти основами щодо організації та проведення навчально-виховного процесу у вищій школі, організації педагогічної взаємодії зі учнями та студентами	4.ПФ.С.02.3Р.Р.04
	5. <i>Технологічна</i>	Активне застосування освітніх технологій спрямованих на досягнення запланованого результату	5.ПФ.Е.01	Розуміння й усвідомлення суті, особливостей та специфіки впровадження освітніх технологій в навчально-виховний процес вищого навчального закладу, розуміння місця даного курсу у загальній технологічній підготовці майбутнього викладача вищої школи	5.ПФ.Е.01.3Р.Р.01

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

СИСТЕМИ ОСВІТИ ПРОВІДНИХ КРАЇН СВІТУ: ЇХ СТРУКТУРА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ

Основні поняття модуля:

Структура освіти; фінансування освіти; управління освітою; система відбору до вищих навчальних закладів; приватна освіта; топ-університет; типи вищих навчальних закладів; вищі професійні школи; університети; термін навчання; навчальна програма; моделі вищої освіти; відкритий університет; модернізація вищої освіти; процес глобалізації; процес інтеграції; інформатизація освіти; дистанційна освіта; європейські стандарти освіти; стандартизація освіти; національна рамка кваліфікації; децентралізація в управлінні; автономія.

ТЕМА 5.

СИСТЕМИ ОСВІТИ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН (НА ПРИКЛАДІ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ, ФРАНЦІЇ, НІМЕЧЧИНИ, ШВЕЦІЇ) ТА РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

ЛЕКЦІЯ 5.

Структура освіти Великої Британії. Фінансування й управління. Система відбору до вищих навчальних закладів. Приватна вища освіта. Проблеми британської освіти до розв'язання у XXI столітті. Топ-університети Великої Британії.

Освіта Німеччини. Вищі професійні школи. Провідні університети Німеччини. Терміни навчання та особливості навчальних програм. Управління і фінансування. Проблеми освіти Німеччини до розв'язання у XXI столітті.

Освіта Франції. Демократичність як принцип розвитку освіти. Особливості навчання у навчальних закладах Франції. Вищі школи: технічні і професійні. Університети. Топ-університети Франції. Фінансування й управління вищою освітою. Проблеми освіти у Франції.

Освіта Швеції. Структура, типи навчальних закладів. Моделі вищої освіти. Відкриті університети. Особливості управління вищою освітою в Швеції. Фінансування. Проблеми до розв'язання у XXI столітті.

Освіта Російської Федерації. Основні тенденції розвитку. Структура і типи вищих навчальних закладів. Фінансування й управління. Проблеми до розв'язання у XXI столітті.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 5.1.

Вища освіта України

План

1. Стратегії модернізації вищої освіти в Україні.
2. Зміни у вищій освіті в Україні відповідно до соціально-економічних трансформацій та вимог ринку праці.
3. Вища освіта України в контексті входження до єдиного європейського простору вищої освіти.
4. Вплив процесів глобалізації та інтеграції на розвиток освіти в Україні.
5. Інформатизація освіти в Україні. Дистанційна освіта. Проблеми створення відкритих університетів.

6. Стан вищої освіти в Україні та європейські стандарти вищої освіти.
7. Стандартизація вищої освіти в Україні.
8. Національна система і національна рамка кваліфікації.
9. Тенденції розвитку педагогічної освіти в Україні.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 5.1.

Основна література:

Абашкіна Н. В. Принципи розвитку професійної освіти в Німеччині: монографія / Н. В. Абашкіна. – К.: Вища шк., 1998. – 207 с.

Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти в Україні: історія, теорія: Підручник / А. М. Алексюк. – К.: Либідь, 1998. – 560 с.

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Єгоров Г. С., Лавриченко Н. М., Мельниченко Б. Ф. Тенденції розвитку змісту базової освіти у країнах Заходу / Г. С. Єгоров, Н. М. Лавриченко, Б. Ф. Мельниченко. – К.: КМПУ ім. Грінченка, 2003. – 186 с.

Зязюн Л. Освітня система Франції / Л. Зязюн // Рідна шк. – 2001, листоп.

Локшина О., Ткаченко Ю. Система шкільної освіти Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії / О. Локшина, Ю. Ткаченко // Історія в школі. – 2001. – № 7. – С. 23-27.

Мельниченко Б. Система шкільної освіти у Федеративній Республіці Німеччині / Б. Мельниченко // Історія в школі. – 2001. – № 5. – С. 17-21.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених англослов'янських країн в контексті глобалізації (90-ті рр. ХХ – початок ХХІ ст.): монографія / А. А. Сбруєва. – Суми: Сумська обл. друк.; Козацький вал, 2004. – 500 с.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Система освіти в Україні: стан та перспективи розвитку: (Анал. доп. Центру Разумкова) // Національна безпека і оборона. – 2002. – № 4(28). – С. 2-30.

Уланов В. Российская школа в европейском контексте / В. Уланов // Директор школы. – 1996. – №3. – С. 83-87.

Додаткова література:

Вульфсон Б. Л. Стратегия развития образования на Западе на пороге ХХІ века / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 1999. – 208 с.

Єгоров Г. Громадянське виховання у школі Франції / Г. Єгоров // Історія в школах України. – 1997. – № 4. – С. 54-55.

Дорнер М. Экологическое воспитание в Германии / М. Дорнер // Педагогика. – 1997. – №5. – С. 103-107.

Тараненко І. Навчальний режим у школах країн Європейського співтовариства / І. Тараненко, О. Локшина // Шлях освіти. – 1996. – №1. – С. 23-37.

Харпер Х. Влияние рынка на профессиональное образование в Великобритании / Х. Харпер, Л. Гарнер // Педагогика. – 1998. – №8. – С. 96-102.

Шевченко А. Освіта у Франції / А. Шевченко // Рідна шк. – 2001, лют.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКЕ ЗАВДАННЯ (ІНДЗ) 5.1.

Тема: Порівняння систем освіти Великої Британії, Швеції, Німеччини і Франції

Мета: Навчитися здійснювати порівняльний аналіз.

Завдання: На основі вивчення систем освіти Великої Британії, Швеції, Німеччини і Франції провести їх порівняння за етапами здійснення порівняльного дослідження. Визначити критерії порівняння. Обґрунтувати висновки і перспективні напрями запозичення досвіду цих країн у розвитку освіти в Україні.

САМОСТІЙНА РОБОТА 5.1.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перевести основну інформацію теми в мову таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання наукової літератури описати системи освіти Австрії, Республіки Польщі, Угорщини, Італії та Іспанії. Що спільного у розвитку систем освіти цих країн? Що відмінне? Відповідь обґрунтуйте. Приготувати презентації, які розкривають особливості систем освіти зазначених країн.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ТЕМИ 5

Основна література:

Абашкіна Н. В. Принципи розвитку професійної освіти в Німеччині: монографія / Н. В. Абашкіна. – К.: Вища шк., 1998. – 207 с.

Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти в Україні: історія, теорія: Підручник / А. М. Алексюк. – К.: Либідь, 1998. – 560 с.

Болонський процес: перспективи і розвиток у контексті інтеграції України в європейський простір вищої освіти / За ред. В. М. Бебіка. – К.: МАУП, 2004. – 200 с.

Васюк О. В. Вища освіта Німеччини: структура, доступ / О. В. Васюк, М. Ю. Богдан // Науковий вісник Національного аграрного університету: зб. наук. праць. – К., 2005. – Вип. 88. – С. 45-51.

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Єгоров Г. С., Лавриченко Н. М., Мельниченко Б. Ф. Тенденції розвитку змісту базової освіти у країнах Заходу / Г. С. Єгоров, Н. М. Лавриченко, Б. Ф. Мельниченко. – К.: КМПУ ім. Грінченка, 2003. – 186 с.

Єгоров Г. Система освіти у Франції / Г. Єгоров // Історія в школі. – 2001. – № 3-4. – С. 13-17.

Єгоров Г., Мельниченко Б., Василенко Н. Оцінювання і контроль знань учнів у зарубіжній школі / Г. Єгоров, Б. Мельниченко, Н. Василенко // Історія в школі. – 2000. – № 9. – С. 8-12.

Зязюн Л. Освітня система Франції / Л. Зязюн // Рідна шк. – 2001, листоп.

Корсак К. В. Світова вища освіта. Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів: монографія / К. В. Корсак. – К.: [б. в.], 1997. – 207 с.

Лавриченко Н. Реформування освіти в європейських країнах за умов їх інтеграції / Н. Лавриченко // Шлях освіти. – 1997. – №2. – С. 20-24.

Локшина О., Ткаченко Ю. Система шкільної освіти Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії / О. Локшина, Ю. Ткаченко // Історія в школі. – 2001. – № 7. – С. 23-27.

Мельниченко Б. Система шкільної освіти у Федеративній Республіці Німеччині / Б. Мельниченко // Історія в школі. – 2001. – № 5. – С. 17-21.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених англomовних країн в контексті глобалізації (90-ті рр. ХХ – початок ХХІ ст.): монографія / А. А. Сбруєва. – Суми: Сумська обл. друк.; Козацький вал, 2004. – 500 с.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Система освіти в Україні: стан та перспективи розвитку: (Аналiт. доп. Центру Разумкова) // Національна безпека і оборона. – 2002. – № 4(28). – С. 2-30.

Уланов В. Російська школа в європейському контексті / В. Уланов // Директор школи. – 1996. – №3. – С. 83-87.

Додаткова література:

Василенко Н. Проблема здорового способу життя в освіті європейських країн / Н. Василенко // Шлях освіти. – 2000. – № 1. – С. 19-22.

Вульфсон Б. Л. Стратегія розвитку образования на Западі на порозі ХХІ століття / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 1999. – 208 с.

Єгоров Г. Громадянознавство у школі Франції / Г. Єгоров // Історія в школах України. – 1997. – № 4. – С. 54-55.

Дорнер М. Экологическое воспитание в Германии / М. Дорнер // Педагогика. – 1997. – №5. – С. 103-107.

Тараненко І. Навчальний режим у школах країн Європейського співтовариства / І. Тараненко, О. Локшина // Шлях освіти. – 1996. – №1. – С. 23-37.

Харпер Х. Влияние рынка на профессиональное образование в Великобритании / Х. Харпер, Л. Гарнер // Педагогика. – 1998. – №8. – С. 96-102.

Шевченко А. Освіта у Франції / А. Шевченко // Рідна шк. – 2001, лют.

ТЕМА 6.

СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ США, КИТАЮ, ЯПОНІЇ, ІЗРАЇЛЮ, АВСТРАЛІЇ

ЛЕКЦІЯ 6.

Характеристика системи вищої освіти США. Цілі вищої освіти США. Децентралізація в управлінні. Фінансування вищої освіти. Роль влади Штату у розвитку вищої освіти. Структура вищої освіти і типи вищих навчальних закладів. Топ-університети США. Проблеми до розв'язання у ХХІ столітті.

Вища освіта Японії. Структура вищої освіти і типи вищих навчальних закладів. Особливості вступу до університетів. Терміни й програми навчання. Управління і фінансування вищої освіти. Проблеми у розвитку вищої освіти Японії.

Вища освіта Ізраїлю. Структура вищої освіти та типи вищих навчальних

закладів. Фінансування й управління. Проблеми у розвитку вищої освіти.

Характеристика системи вищої освіти Австралії. Структура вищої освіти. Топ-університети. Особливості вступу до вищих навчальних закладів. Фінансування й управління. Проблеми у розвитку вищої освіти.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 6.1.

Система освіти Китаю

План

1. Основні тенденції у розвитку освіти Китаю.
2. Стратегії змін в освіті.
3. Вплив світових процесів глобалізації, інтеграції та інформатизації на розвиток освіти.
4. Взаємодія системи освіти та ринку праці.
5. Вплив системи освіти на економічний розвиток суспільства.
6. Топ-університети Китаю.
7. Особливості розвитку освіти у Китаї.
8. Порівняльний аналіз системи освіти Китаю і США.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 6.1.

Основна література:

Андрущенко В. П. Освіта на рубежі століть: філософія, методологія, практика // Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В. П. Андрущенко, І. Я. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Ничкало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 99-166.

Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Галус О. М. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К.: Вища шк., 2006. – 215 с.

Зязюн І. А. Реформа освіти в Японії / І. А. Зязюн // Рідна шк. – 1993. – №8. – С. 67-74.

Капранова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капранова. – Минск: Новое знание, 2004. – 222 с.

Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі: навчальний посібник / Н. В. Кічук. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.

Красовицький М. Деякі риси системи освіти країн США і Канади / М. Красовицький // Історія в школі. – 2002. – № 2. – С. 6-10.

Професійна освіта в зарубіжних країнах: порівняльний аналіз: Моногр. / За ред. Н. Г. Ничкало, В. О. Кудіна. – Черкаси: Вибір, 2002. – 322 с.

Реформи образования в современном мире: Глобальные и региональные тенденции. – М., 1995. – 180 с.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн / А. А. Сбруєва // Шлях освіти. – 2003. – №1. – С.15-21.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Додаткова література:

Беспалько В. П. Проблеми образовательных стандартов в США и России / В. П. Беспалько // Педагогика. – 1995. – №1. – С. 89-94.

Джуринский А. Н. Развитие образования в современном мире / А. Н. Джуринский. – М.: Изд-во открытого Российского университета, 1999. – 200 с.

Малькова З. А. Тринадцать лет спустя: американская школа – 96 / З. А. Малькова // Педагогика. – 1996. – №5. – С. 102-110.

Пилиповский В. Я. Поиски новой модели школьного образования в США / В. Я. Пилиповский // Педагогика. – 1996. – №3. – С. 102-106.

Пронников В. О. Освіта в Японії / В. О. Пронников, І. Д. Ладанов. – К.: Знання, 1991. – 32 с.

Шпак О. Економічна освіта у школах США / О. Шпак // Шлях освіти. – 1998. – №4. – С. 23-28.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКЕ ЗАВДАННЯ (ІНДЗ) 6.1.

Тема: Порівняння тенденцій розвитку освіти в США та Японії

Мета: Навчитися проводити порівняльні дослідження.

Завдання: На основі вивчення систем освіти США та Японії провести їх порівняння за етапами здійснення порівняльного дослідження. Визначити критерії порівняння. Обґрунтувати висновки і перспективні напрями запозичення досвіду цих країн у розвитку вищої освіти в Україні.

САМОСТІЙНА РОБОТА 6.1.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перевести основну інформацію теми в мову таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання наукової літератури описати системи освіти 3-4 країн СНД. Що спільного у тенденціях їх розвитку? Що є відмінним? Відповідь обґрунтуйте. Приготувати презентації щодо розвитку освіти обраних країн.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ТЕМИ 6

Основна література:

Андрущенко В. П. Освіта на рубежі століть: філософія, методологія, практика // Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В. П. Андрущенко, І. Я. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Никало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 99-166.

Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.

Вульфсон Б. Л. Стратегия развития образования на Западе на пороге XXI века / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 1999. – 208 с.

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Галус О. М. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К.: Вища шк., 2006. – 215 с.

Боярчук Ю. В. Японская школа: проблемы и перспективы / Ю. В. Боярчук // Педагогика. – 1996. – №3. – С. 107-110.

Зязюн І. А. Реформа освіти в Японії / І. А. Зязюн // Рідна шк. – 1993. – №8. – С. 67-74.

Капранова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капранова. – Минск: Новое знание, 2004. – 222 с.

Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі: навчальний посібник / Н. В. Кічук. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.

Красовицький М. Деякі риси системи освіти країн США і Канади / М. Красовицький // Історія в школі. – 2002. – № 2. – С. 6-10.

Професійна освіта в зарубіжних країнах: порівняльний аналіз: Моногр. / За ред. Н. Г. Ничкало, В. О. Кудіна. – Черкаси: Вибір, 2002. – 322 с.

Реформи образования в современном мире: Глобальные и региональные тенденции. – М., 1995. – 180 с.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн / А. А. Сбруєва // Шлях освіти. – 2003. – №1. – С. 15-21.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Додаткова література:

Беспалько В. П. Проблемы образовательных стандартов в США и России / В. П. Беспалько // Педагогика. – 1995. – №1. – С. 89-94.

Джуринский А. Н. Развитие образования в современном мире / А. Н. Джуринский. – М.: Изд-во открытого Российского университета, 1999. – 200 с.

Єгоров Г., Мельниченко Б., Василенко Н. Оцінювання і контроль знань учнів у зарубіжній школі / Г. Єгоров, Б. Мельниченко, Н. Василенко // Історія в школі. – 2000. – № 9. – С. 8-12.

Малькова З. А. Тринадцать лет спустя: американская школа – 96 / З. А. Малькова // Педагогика. – 1996. – №5. – С. 102-110.

Пилиповский В. Я. Поиски новой модели школьного образования в США / В. Я. Пилиповский // Педагогика. – 1996. – №3. – С. 102-106.

Пронников В. О. Освіта в Японії / В. О. Пронников, І. Д. Ладанов. – К.: Знання, 1991. – 32 с.

Шпак О. Економічна освіта у школах США / О. Шпак // Шлях освіти. – 1998. – №4. – С. 23-28.

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 3

1. Структура освіти Великої Британії.
2. Фінансування й управління освітою Великої Британії.
3. Система відбору до вищих навчальних закладів Великої Британії.
4. Проблеми британської освіти до розв'язання у XXI столітті.
5. Топ-університети Великої Британії.

6. Освіта Німеччини.
7. Вищі професійні школи та університети Німеччини.
8. Терміни навчання та особливості навчальних програм у вищій школі Німеччини.
9. Управління і фінансування освіти Німеччини.
10. Проблеми освіти Німеччини до розв'язання у ХХІ столітті.
11. Освіта Франції.
12. Демократичність як принцип розвитку освіти.
13. Характеристика вищих навчальних закладів Франції.
14. Топ-університети Франції.
15. Фінансування й управління освітою Франції.
16. Проблеми освіти Франції.
17. Освіта Швеції.
18. Структура, типи вищих навчальних закладів Швеції.
19. Моделі вищої освіти Швеції.
20. Діяльність відкритих університетів у Швеції.
21. Особливості управління та фінансування освіти в Швеції.
22. Освіта Російської Федерації.
23. Структура і типи вищих навчальних закладів Російської Федерації.
24. Фінансування й управління освітою Російської Федерації.
25. Стратегії модернізації освіти в Російській Федерації.
26. Освіта України в контексті входження до єдиного європейського простору освіти.
27. Вплив процесів глобалізації та інтеграції на розвиток освіти в Україні.
28. Інформатизація освіти в Україні.
29. Дистанційна освіта в Україні.
30. Стандартизація освіти в Україні.
31. Національна система і національна рамка кваліфікації в Україні.
32. Структура освіти Австрії.
33. Структура освіти Республіки Польщі.
34. Структура освіти Угорщини.
35. Структура освіти Італії.
36. Структура освіти Іспанії.
37. Характеристика системи освіти США.
38. Роль влади Штату у розвитку освіти в США.
39. Освіта Японії.
40. Освіта Ізраїлю.
41. Характеристика системи освіти Австралії.
42. Основні тенденції у розвитку освіти Китаю.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ 3

Основна література:

- Абашкіна Н. В.** Принципи розвитку професійної освіти в Німеччині: монографія / Н. В. Абашкіна. – К.: Вища шк., 1998. – 207 с.
- Алексюк А. М.** Педагогіка вищої освіти в Україні: історія, теорія: Підручник / А. М. Алексюк. – К.: Либідь, 1998. – 560 с.
- Андрущенко В. П.** Освіта на рубежі століть: філософія, методологія, практика // Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В. П. Андрущенко, І. Я. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Никало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 99-166.
- Болонський процес:** перспективи і розвиток у контексті інтеграції України в європейський простір вищої освіти / За ред. В. М. Бебіка. – К.: МАУП, 2004. – 200 с.
- Боярчук Ю. В.** Японская школа: проблемы и перспективы / Ю. В. Боярчук // Педагогика. – 1996. – №3. – С. 107-110.
- Васюк О. В.** Вища освіта Німеччини: структура, доступ / О. В. Васюк, М. Ю. Богдан // Науковий вісник Національного аграрного університету: зб. наук. праць. – К., 2005. – Вип. 88. – С. 45-51.
- Васюк О. В.** Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.
- Вульфсон Б. Л.** Стратегія розвитку образования на Западе на пороге XXI века / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 1999. – 208 с.
- Вульфсон Б. Л.** Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.
- Галус О. М.** Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К.: Вища шк., 2006. – 215 с.
- Єгоров Г. С., Лавриченко Н. М., Мельниченко Б. Ф.** Тенденції розвитку змісту базової освіти у країнах Заходу / Г. С. Єгоров, Н. М. Лавриченко, Б. Ф. Мельниченко. – К.: КМПУ ім. Грінченка, 2003. – 186 с.
- Єгоров Г.** Система освіти у Франції / Г. Єгоров // Історія в школі. – 2001. – № 3-4. – С.13-17.
- Єгоров Г., Мельниченко Б., Василенко Н.** Оцінювання і контроль знань учнів у зарубіжній школі / Г. Єгоров, Б. Мельниченко, Н. Василенко // Історія в школі. – 2000. – № 9. – С. 8-12.
- Зязюн І. А.** Реформа освіти в Японії / І. А. Зязюн // Рідна шк. – 1993. – №8. – С. 67-74.
- Зязюн Л.** Освітня система Франції / Л. Зязюн // Рідна шк. – 2001, листоп.
- Капранова В. А.** Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капранова. – Минск : Новое знание, 2004. – 222 с.
- Кічук Н. В.** Освіта у сучасному світі: навчальний посібник / Н. В. Кічук. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.
- Корсак К. В.** Світова вища освіта. Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів: монографія / К. В. Корсак. – К.: [б. в.], 1997. – 207 с.
- Красовицький М.** Деякі риси системи освіти країн США і Канади / М. Красовицький // Історія в школі. – 2002. – № 2. – С. 6-10.
- Лавриченко Н.** Реформування освіти в європейських країнах за умов їх інтеграції / Н. Лавриченко // Шлях освіти. – 1997. – №2. – С. 20-24.
- Локшина О., Ткаченко Ю.** Система шкільної освіти Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії / О. Локшина, Ю. Ткаченко // Історія в школі. – 2001. – № 7. – С. 23-27.
- Мельниченко Б.** Система шкільної освіти у Федеративній Республіці Німеччині / Б. Мельниченко // Історія в школі. – 2001. – № 5. – С. 17-21.
- Професійна освіта** в зарубіжних країнах: порівняльний аналіз: Моногр. / За ред. Н. Г. Ничкало, В. О. Кудіна. – Черкаси: Вибір, 2002. – 322 с.
- Реформи образования** в современном мире: Глобальные и региональные тенденции. – М., 1995. – 180 с.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми : Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн / А. А. Сбруєва // Шлях освіти. – 2003. – №1. – С. 15-21.

Сбруєва А. А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених англomовних країн в контексті глобалізації (90-ті рр. ХХ – початок ХХІ ст.): монографія / А. А. Сбруєва. – Суми: Сумська обл. друк.; Козацький вал, 2004. – 500 с.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Система освіти в Україні: стан та перспективи розвитку: (Аналіт. доп. Центру Разумкова) // Національна безпека і оборона. – 2002. – № 4(28). – С. 2-30.

Уланов В. Російська школа в європейському контексті / В. Уланов // Директор школи. – 1996. – №3. – С. 83-87.

Додаткова література:

Беспалько В. П. Проблеми образовательных стандартов в США и России / В. П. Беспалько // Педагогика. – 1995. – №1. – С. 89-94.

Василенко Н. Проблема здорового способу життя в освіті європейських країн / Н. Василенко // Шлях освіти. – 2000. – № 1. – С. 19-22.

Вульфсон Б. Л. Стратегия развития образования на Западе на пороге ХХІ века / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 1999. – 208 с.

Джуринский А. Н. Развитие образования в современном мире / А. Н. Джуринский. – М.: Изд-во открытого Российского университета, 1999. – 200 с.

Дорнер М. Экологическое воспитание в Германии / М. Дорнер // Педагогика. – 1997. – №5. – С. 103-107.

Єгоров Г. Громадянознавство у школі Франції / Г. Єгоров // Історія в школах України. – 1997. – № 4. – С. 54-55.

Єгоров Г., Мельниченко Б., Василенко Н. Оцінювання і контроль знань учнів у зарубіжній школі / Г. Єгоров, Б. Мельниченко, Н. Василенко // Історія в школі. – 2000. – № 9. – С. 8-12.

Малькова З. А. Тринадцять лет спустя: американская школа – 96 / З. А. Малькова // Педагогика. – 1996. – №5. – С. 102-110.

Пилиповский В. Я. Поиски новой модели школьного образования в США / В. Я. Пилиповский // Педагогика. – 1996. – №3. – С. 102-106.

Пронников В. О. Освіта в Японії / В. О. Пронников, І. Д. Ладанов. – К.: Знання, 1991. – 32 с.

Тараненко І. Навчальний режим у школах країн Європейського співтовариства / І. Тараненко, О. Локшина // Шлях освіти. – 1996. – №1. – С. 23-37.

Харпер Х. Влияние рынка на профессиональное образование в Великобритании / Х. Харпер, Л. Гарнер // Педагогика. – 1998. – №8. – С. 96-102.

Шевченко А. Освіта у Франції / А. Шевченко // Рідна шк. – 2001, лют.

Шпак О. Економічна освіта у школах США / О. Шпак // Шлях освіти. – 1998. – №4. – С. 23-28.

Компетенції і професійні функції на розвиток яких спрямовується вивчення змістового модулю 3

Шифр та зміст компетенції	Професійні функції (готовність до виконання яких розвивається у процесі вивчення змісту Модулю 3)	Назва типової задачі діяльності	Шифр типової задачі діяльності	Зміст уміння	Шифр уміння
СПК-1 - здатність до аналізу, співставлення, порівняння педагогічних явищ, виявлення співвідношення сучасної освітньої практики і вимог суспільства, формування інноваційного педагогічного мислення, усвідомлення процесів світової та європейської інтеграції в галузі освіти	<i>1. Дослідницька</i>	Збір, обробка, аналіз і систематизація інформації в ході виробничої діяльності з використанням сучасних інформаційних технологій	1.ПФ.Д.01	Здійснювати пошукову діяльність, вивчати, узагальнювати і впроваджувати в навчальний процес педагогічні інновації, активні форми і методи навчання, інтерактивні технології	1.ПФ.Д.01.3Р.Р.01
			1.ПФ.Д.02	Аналізувати педагогічні явища в їх історичній ретроспективі, розвивати сучасне педагогічне мислення, творчі якості особистості	1.ПФ.Д.02.3Р.Р.02
			1.ПФ.Д.03	Організовувати і проводити науково-педагогічні дослідження, володіти методами статистичної обробки результатів педагогічного експерименту	1.ПФ.Д.03.3Р.Р.03

СПК-5- здатність використовувати теоретичні знання й практичні навички організації та проведення науково-педагогічних досліджень	1. Дослідницька	Збір, обробка, аналіз і систематизація інформації в ході виробничої діяльності з використанням сучасних інформаційних технологій	1.ПФ.Д.01	Здійснювати пошукову діяльність, вивчати, узагальнювати і впроваджувати в навчальний процес педагогічні інновації, активні форми і методи навчання, інтерактивні технології	1.ПФ.Д.01.3Р.Р.01
			1.ПФ.Д.02	Аналізувати педагогічні явища в їх історичній ретроспективі, розвивати сучасне педагогічне	1.ПФ.Д.02.3Р.Р.02
				мислення, творчі якості особистості	
			1.ПФ.Д.03	Організовувати і проводити науково-педагогічні дослідження, володіти методами статистичної обробки результатів педагогічного експерименту	1.ПФ.Д.03.3Р.Р.03
	7. Прогностична	Оцінювати стан навчально-виховного процесу у вищій школі, його наслідки	7.ПФ.Д.01	Прогнозувати наслідки навчально-виховного процесу	7.ПФ.Д.01.3Р.Р.02

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Основні поняття модуля:

Глобальні стратегії розвитку освіти; інтернаціоналізація освіти; інформатизація освіти; диверсифікація освіти; економічна ефективність освіти; державна освіта; приватна освіта; топ-університети; рейтинг навчального закладу; централізовані освітні системи; децентралізовані освітні системи; неперервна професійна освіта.

ТЕМА 7.

ГЛОБАЛЬНІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ. ОСВІТНЯ ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

ЛЕКЦІЯ 7.

Глобальні стратегії розвитку освіти, її інтернаціоналізація, інформатизація та диверсифікація. Поняття економічної ефективності вищої освіти. Освіта і вимоги ринку праці. Державна та приватна освіта. Соціальний попит на вищу освіту. Поняття топ-університету. Рейтинги у вищій освіті. Рейтинг вищого навчального закладу. Критерії порівняння вищих навчальних закладів.

Основні напрями політики Європейського Союзу у галузі освіти. Стратегії розвитку освіти Європейського Союзу. Європейський освітній простір. Полікультурність і міжкультурність освіти.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 7.1.

Глобальні тенденції розвитку освіти

План

1. Засоби забезпечення якості вищої освіти у провідних університетах світу.
2. Стандарти в централізованих та децентралізованих освітніх системах.
3. Диверсифікація освіти.
4. Вищі приватні навчальні заклади.
5. Стратегії педагогічної освіти в контексті Болонського процесу.
6. Тенденції розвитку вищої професійної освіти у провідних країнах світу.
7. Інформатизація освіти.
8. Відкриті університети.
9. Система виховання цінностей у вищій школі (на прикладі 2-3 країн).
10. Роль вищої освіти у соціалізації фахівця з вищої освіти.
11. Вплив міграційних процесів на розвиток вищої освіти у провідних країнах світу.
12. Інноваційність діяльності провідних університетів світу.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 7.1.

Основна література:

Алферов Ю. С. Совет Европы и образование / Ю.С. Алферов // Педагогика. – 1998. – №7. – С. 101-111.

Болонський процес: перспективи і розвиток у контексті інтеграції України в європейський простір вищої освіти / За ред. В. М. Бебіка. – К.: МАУП, 2004. – 200 с.

Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.

Галус О. М. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К.: Вища шк., 2006. – 215 с.

Єгоров Г. С., Лавриченко Н. М., Мельниченко Б. Ф. Тенденції розвитку змісту базової освіти у країнах Заходу / Г. С. Єгоров, Н. М. Лавриченко, Б. Ф. Мельниченко. – К.: КМПУ ім. Грінченка, 2003. – 186 с.

Каленюк І. Критерії ефективності витрат на освіту / І. Каленюк // Економічний Часопис. – XXI. – 2001. – №4.

Капранова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капранова. – Минск: Новое знание, 2004. – 222 с.

Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі: навчальний посібник / Н. В. Кічук. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.

Корсак К. В. Світова вища освіта. Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів: монографія / К. В. Корсак. – К.: [б. в.], 1997. – 207 с.

Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору / авт. В. Г. Кремень. – К.: Педагогічна думка. – 2009. – 520 с.

Манушин Э. А. Развитие информационных технологий в образовании: Аналитический доклад / Э. А. Манушин. – М.: ИИТО, 1997. – 75 с.

Огнев'юк В. О. Філософія освіти в структурі наукових досліджень феномену освіти / В. О. Огнев'юк // Шлях освіти. – 2009. – Вип. 2. – С. 2-6.

Павліченко О. Рада Європи і питання освіти / О. Павліченко // Шлях освіти. – 1996. – №1. – С. 33-35.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн / А. А. Сбруєва // Шлях освіти. – 2003. – №1. – С.15-21.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Шпак О. Чи варто кидати гроші на школу? / О. Шпак // Освіта. – 1995. – 8-15 листопада.

Трілленберг Г. Модернізація освіти як чинника людського капіталу у контексті розбудови «Нової економіки» / Г. Трілленберг // Вісник ТАНГ. – 2005. – №4. – С. 1-7.

Форбек М. Європейський стандарт шкільної освіти / М. Форбек // Шлях освіти. – 1996. – №1. – 1997. – №1. – С. 21-25.

Тараненко І. Навчальний режим у школах країн Європейського співтовариства / І. Тараненко, О. Локшина // Шлях освіти. – 1996. – №1. – С. 23-37.

Додаткова література:

Бек У. Что такое глобализация? / У. Бек; [пер. с нем. А. Григорьева и В. Сидельника; общ. ред. и послесл. А. Филиппова]. – М.: Прогресс-Традиция, 2001. – 304 с.

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Джуринский А. Н. Развитие образования в современном мире / А. Н. Джуринский. – М.: Изд-во открытого Российского университета, 1999. – 200 с.

Кузь В. Глобалістика: економіка та освіта / В. Кузь // Рідна школа. – 2001. – №9. – С. 3-6.

Лавриченко Н. Реформування освіти в європейських країнах за умов їх інтеграції / Н. Лавриченко // Шлях освіти. – 1997. – №2. – С. 20-24.

САМОСТІЙНА РОБОТА 7.1.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перевести основну інформацію теми в мову таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання літератури та електронних джерел мережі Інтернет виконати такі практичні завдання:

Систематизувати основні нормативні документи Європейського Союзу у галузі:

- вищої освіти;
- неперервної професійної освіти.

Проаналізувати їх зміст. Результати опрацювання подати у вигляді презентації.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ТЕМИ 7

Основна література:

Алферов Ю. С. Совет Европы и образование / Ю. С. Алферов // Педагогика. – 1998. – №7. – С. 101-111.

Болонський процес: перспективи і розвиток у контексті інтеграції України в європейський простір вищої освіти / За ред. В. М. Бебіка. – К.: МАУП, 2004. – 200 с.

Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Галус О. М. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К.: Вища шк., 2006. – 215 с.

Єгоров Г., Мельниченко Б., Василенко Н. Оцінювання і контроль знань учнів у зарубіжній школі / Г. Єгоров, Б. Мельниченко, Н. Василенко // Історія в школі. – 2000. – № 9. – С. 8-12.

Єгоров Г. С., Лавриченко Н. М., Мельниченко Б. Ф. Тенденції розвитку змісту базової освіти у країнах Заходу / Г. С. Єгоров, Н. М. Лавриченко, Б. Ф. Мельниченко. – К.: КМПУ ім. Грінченка, 2003. – 186 с.

Каленюк І. Критерії ефективності витрат на освіту / І. Каленюк // Економічний Часопис – XXI. – 2001. – №4.

Капранова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капранова. – Минск: Новое знание, 2004. – 222 с.

Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі: навчальний посібник / Н. В. Кічук. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.

Корсак К. В. Світова вища освіта. Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів: монографія / К. В. Корсак. – К.: [б. в.], 1997. – 207 с.

Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору / авт.

В. Г. Кремень. – К.: Педагогічна думка. – 2009. – 520 с.

Локшина О. І. Контроль та оцінка успішності учнів у школах Західної Європи. – К.: КМПУ ім. Грінченка. – 2002. – 52 с.

Мазоха Д. Феномен європейської інтеграції педагогічної освіти / Д. Мазоха // Вища освіта України. – 2007. – № 2. – С. 82-87.

Манушин Э. А. Развитие информационных технологий в образовании: Аналитический доклад / Э.А. Манушин. – М.: ИИТО, 1997. – 75 с.

Огнев'юк В. О. Філософія освіти в структурі наукових досліджень феномену освіти / В. О. Огнев'юк // Шлях освіти. – 2009. – Вип. 2. – С. 2-6.

Павліченко О. Рада Європи і питання освіти / О. Павліченко // Шлях освіти. – 1996. – №1. – С. 33-35.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн / А. А. Сбруєва // Шлях освіти. – 2003. – №1. – С.15-21.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Сисоєва С. О., Заскалета С. Г. Неперервна професійна освіта у документах Європейського Союзу / С. О. Сисоєва, С. Г. Заскалета // Академія педагогічних наук України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих. – К.: КП «Миколаївська обласна друкарня», 2009. – 276 с.

Тараненко І. Навчальний режим у школах країн Європейського співтовариства / І. Тараненко, О. Локшина // Шлях освіти. – 1996. – №1. – С. 23-37.

Трілленберг Г. Модернізація освіти як чинника людського капіталу у контексті розбудови «Нової економіки» / Г. Трілленберг // Вісник ТАНГ. – 2005. – №4. – С. 1-7.

Форбек М. Європейський стандарт шкільної освіти / М. Форбек // Шлях освіти. – 1996. – №1. – 1997. – №1. – С. 21-25.

Шпак О. Чи варто кидати гроші на школу? / О. Шпак // Освіта. – 1995. – 8-15 листопада.

Додаткова література:

Джуринский А. Н. Развитие образования в современном мире / А. Н. Джуринский. – М.: Изд-во открытого Российского университета, 1999. – 200 с.

Вульфсон Б. Л. Стратегия развития образования на Западе на пороге XXI века / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 1999. – 208 с.

Бек У. Что такое глобализация? / У. Бек; [пер. с нем. А. Григорьева и В. Сидельника; общ. ред. и послесл. А. Филиппова]. – М.: Прогресс-Традиция, 2001. – 304 с.

Кузь В. Глобалістика: економіка та освіта / В. Кузь // Рідна школа. – 2001. – №9. – С. 3-6.

Лавриченко Н. Реформування освіти в європейських країнах за умов їх інтеграції / Н. Лавриченко // Шлях освіти. – 1997. – №2. – С. 20-24.

ТЕМА 8.

РАПОРТИ ЕКСПЕРТІВ ЮНЕСКО ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ЛЕКЦІЯ 8.

Зміст і структура рапортів експертів ЮНЕСКО: «Навчання аби бути»,

«Навчання без кордонів», «Освіта – національний пріоритет», «Освіта – прихований в ній скарб», «Біла книга навчання і вдосконалення», «Навчання й учіння на шляху до суспільства, яке навчається», «Освіта для Європи».

Нормативні документи щодо розвитку освіти в Україні. Значення рапортів ЮНЕСКО для теорії і практики освіти в Україні.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 8.1.

Провідні напрями і стратегії розвитку освіти в Україні в контексті рапортів ЮНЕСКО

План

1. Тенденції розвитку освіти в Україні в контексті євроінтеграції.
2. Рапорти експертів ЮНЕСКО про навчання упродовж життя.
3. Зміст рапорту експертів ЮНЕСКО: «Освіта – прихований в ній скарб».
4. Структура та зміст Білої книги, її значення для розвитку освіти.
5. Головні тези рапорту «Навчання аби бути».
6. Структура і зміст рапорту «Навчання без кордонів».
7. Характеристика рапорту «Освіта – національний пріоритет».
8. Зміст рапорту «Навчання й учіння на шляху до суспільства, яке навчається».
9. Рапорт «Освіта для Європи», його значення для створення єдиного європейського простору.

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 8.1.

Основна література:

Андрущенко В. П. Освіта на рубежі століть: філософія, методологія, практика // Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В. П. Андрущенко, І. Я. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Никало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 99-166.

Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.

Галус О. М. Порівняльна педагогіка : навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К.: Вища шк., 2006. – 215 с.

Зязюн І. А. Філософія педагогічної дії: Монографія / І. А. Зязюн. – Черкаси: Вид. від. ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2008. – 608 с.

Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі: навчальний посібник / Н. В. Кічук. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн / А. А. Сбруєва // Шлях освіти. – 2003. – №1. – С.15-21.

Сбруєва А. А. Тенденції реформування середньої освіти розвинутих англослов'янських країн в контексті глобалізації (90-ті рр. ХХ – початок ХХІ ст.): монографія / А. А. Сбруєва. – Суми: Сумська обл. друк.; Козацький вал, 2004. – 500 с.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський

університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Сисоєва С. О., Заскалета С. Г. Неперервна професійна освіта у документах Європейського Союзу / С. О. Сисоєва, С. Г. Заскалета // Академія педагогічних наук України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих. – К.: КП «Миколаївська обласна друкарня», 2009. – 276 с.

Додаткова література:

Енциклопедія освіти / Академія пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – Суми: Ред.-вид. відділ СДПУ, 1999. – 300 с.

Мазоха Д. Феномен європейської інтеграції педагогічної освіти / Д. Мазоха. // Вища освіта України. – 2007. – № 2. – С. 82-87.

Капранова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капранова. – Минск: Новое знание, 2004. – 222 с.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 8.2.

Порівняльний аналіз нормативної бази вищої освіти України з документами Європейського Союзу в галузі вищої освіти

План

Проаналізувати основні документи, що визначають розвиток вищої освіти в Україні, та порівняти їх з документами Європейського Союзу в галузі вищої освіти.

1. Закон України «Про освіту».
2. Закон України «Про вищу освіту».
3. Указ Президента України від 25.09.2008р. № 857/2008 «Про забезпечення подальшого розвитку вищої освіти в Україні».
4. Указ Президента України від 20.03.2008р. № 244/2008 «Про додаткові заходи щодо підвищення якості освіти в Україні».
5. Указ Президента України від 04.07.2005р. № 1013 «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти».
6. Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.12.2009 року № 1158 «Про затвердження Змін до Умов прийому до вищих навчальних закладів України».
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.08.2004р. № 1095 «Деякі питання запровадження зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти».
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 31.12.2005р. № 1312 «Про невідкладні заходи щодо запровадження зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти».

Список рекомендованої літератури до семінарського заняття 8.2.

Основна література:

Андрущенко В. П. Освіта на рубежі століть: філософія, методологія, практика // Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія /

В. П. Андрущенко, І. Я. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Николо, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 99-166.

Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.

Закон України «Про загальну середню освіту». – Відомості Верховної Ради. – 1999. – №28.

Закон України «Про освіту» // Освіта. – 1996, 21 серп.

Капранова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капранова. – Минск: Новое знание, 2004. – 222 с.

Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі: навчальний посібник / Н. В. Кічук. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн / А. А. Сбруєва // Шлях освіти. – 2003. – №1. – С.15-21.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Сисоєва С. О., Заскалета С. Г. Неперервна професійна освіта у документах Європейського Союзу / С. О. Сисоєва, С. Г. Заскалета / Академія педагогічних наук України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих. – К.: КП «Миколаївська обласна друкарня», 2009. – 276 с.

Шпак О. Чи варто кидати гроші на школу? / О. Шпак // Освіта. – 1995. – 8-15 листопада.

Додаткова література:

Галус О. М. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К.: Вища шк., 2006. – 215 с.

Енциклопедія освіти / Академія пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

Мазоха Д. Феномен європейської інтеграції педагогічної освіти / Д. Мазоха // Вища освіта України. – 2007. – № 2. – С. 82-87.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – Суми: Ред.-вид. відділ СДПУ, 1999. – 300 с.

САМОСТІЙНА РОБОТА 8.1.

А. Розкрити зміст основних понять теми.

Б. Перевести основну інформацію теми в мову таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).

В. На основі опрацювання рапортів експертів ЮНЕСКО виконати такі практичні завдання:

1. Систематизувати в хронологічному порядку рапорти експертів ЮНЕСКО з питань розвитку освіти.

2. Проаналізувати генезу основних тенденцій розвитку освіти в Європейському союзі відповідно до змісту рапортів експертів ЮНЕСКО. Зробити висновки щодо напрямів розвитку вищої освіти в Україні. Відповідь обґрунтуйте.

3. Випишіть основні положення з рапортів експертів ЮНЕСКО, які

розкривають їх значення для теорії і практики вищої освіти в Україні.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ТЕМИ 8

Основна література:

Андрущенко В. П. Освіта на рубежі століть: філософія, методологія, практика // Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В. П. Андрущенко, І. Я. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Никало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С.99-166.

Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.

Закон України «Про загальну середню освіту». – Відомості Верховної Ради. – 1999. – №28.

Закон України «Про освіту» // Освіта. – 1996, 21 серп.

Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі: навчальний посібник / Н. В. Кічук. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн / А. А. Сбруєва // Шлях освіти. – 2003. – №1. – С.15-21.

Сбруєва А. А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених англomовних країн в контексті глобалізації (90-ті рр. ХХ – початок ХХІ ст.) : монографія / А. А. Сбруєва. – Суми: Сумська обл. друк.; Козацький вал, 2004. – 500 с.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Сисоєва С. О., Заскалета С. Г. Неперервна професійна освіта у документах Європейського Союзу / С. О. Сисоєва, С. Г. Заскалета // Академія педагогічних наук України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих. – К.: КП «Миколаївська обласна друкарня», 2009. – 276 с.

Додаткова література:

Галус О.М. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К. : Вища шк., 2006. – 215 с.

Енциклопедія освіти / Академія пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

Капанова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капанова. – Минск: Новое знание, 2004. – 222 с.

Мазоха Д. Феномен європейської інтеграції педагогічної освіти / Д. Мазоха // Вища освіта України. – 2007. – № 2. – С. 82-87.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – Суми: Ред.-вид. відділ СДПУ, 1999. – 300 с.

Шпак О. Чи варто кидати гроші на школу? / О. Шпак // Освіта. – 1995. – 8-15 листопада.

Штейнер Р. Познание человека и учебный процесс / Р. Штейнер. – М.: Парсифаль, 1998. – 128 с.

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 4

1. Глобальні стратегії розвитку освіти.
2. Інтернаціоналізація освіти.
3. Інформатизація освіти.
4. Диверсифікація освіти.
5. Поняття економічної ефективності освіти.
6. Освіта і вимоги ринку праці.
7. Державна та приватна освіта.
8. Поняття топ-університету.
9. Рейтинг вищих навчальних закладів.
10. Критерії порівняння вищих навчальних закладів.
11. Основні напрями освітньої політики Європейського Союзу у галузі освіти.
12. Європейський освітній простір.
13. Засоби підвищення якості вищої освіти у провідних університетах світу.
14. Централізовані та децентралізовані освітні системи.
15. Стратегії педагогічної освіти в контексті Болонського процесу.
16. Тенденції розвитку вищої професійної освіти у провідних країнах світу.
17. Вплив міграційних процесів на розвиток освіти у провідних країнах світу.
18. Основні нормативні документи Європейського Союзу у галузі освіти.
19. Основні нормативні документи Європейського Союзу у галузі неперервної професійної освіти.
20. Зміст і структура рапортів експертів ЮНЕСКО з проблем розвитку освіти. Їх значення для освіти.
21. Значення рапортів ЮНЕСКО для розвитку освіти в Україні.
22. Тенденції розвитку освіти в Україні в контексті євроінтеграції.
23. Рапорти експертів ЮНЕСКО про навчання упродовж життя.
24. Проаналізувати Закон України «Про освіту».
25. Проаналізувати Закон України «Про вищу освіту».

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ 4

Основна література:

Алферов Ю. С. Совет Европы и образование / Ю. С. Алферов // Педагогика. – 1998. – №7. – С. 101-111.

Андрущенко В. П. Освіта на рубежі століть: філософія, методологія, практика // Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В. П. Андрущенко, І. Я. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Никало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 99-166.

Болонський процес: перспективи і розвиток у контексті інтеграції України в європейський простір вищої освіти / За ред. В. М. Бебіка. – К.: МАУП, 2004. – 200 с.

Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.

Вульфсон Б. Л. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.

Єгоров Г. С., Лавриченко Н. М., Мельниченко Б. Ф. Тенденції розвитку змісту базової освіти у країнах Заходу / Г. С. Єгоров, Н. М. Лавриченко, Б. Ф. Мельниченко. – К.: КМПУ ім. Грінченка, 2003. – 186 с.

Єгоров Г., Мельниченко Б., Василенко Н. Оцінювання і контроль знань учнів у зарубіжній школі / Г. Єгоров, Б. Мельниченко, Н. Василенко // Історія в школі. – 2000. – № 9. – С. 8-12.

Закон України «Про освіту» // Освіта. – 1996, 21 серп.

Каленюк І. Критерії ефективності витрат на освіту / І. Каленюк // Економічний Часопис. – XXI. – 2001. – № 4.

Капранова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капранова. – Минск: Новое знание, 2004. – 222 с.

Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі : навчальний посібник / Н. В. Кічук. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.

Корсак К. В. Світова вища освіта. Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів: монографія / К. В. Корсак. – К.: [б. в.], 1997. – 207 с.

Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору / авт. В. Г. Кремень. – К.: Педагогічна думка. – 2009. – 520 с.

Локшина О. І. Контроль та оцінка успішності учнів у школах Західної Європи / О. І. Локшина. – К.: КМПУ ім. Грінченка. – 2002. – 52 с.

Мазоха Д. Феномен європейської інтеграції педагогічної освіти / Д. Мазоха // Вища освіта України. – 2007. – № 2. – С. 82-87.

Манушин Э. А. Развитие информационных технологий в образовании: Аналитический доклад / Э. А. Манушин. – М.: ИИТО, 1997. – 75 с.

Огнев'юк В. О. Філософія освіти в структурі наукових досліджень феномену освіти / В. О. Огнев'юк // Шлях освіти. – 2009. – Вип. 2. – С. 2-6.

Павліченко О. Рада Європи і питання освіти / О. Павліченко // Шлях освіти. – 1996. – №1. – С. 33-35.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн / А. А. Сбруєва // Шлях освіти. – 2003. – №1. – С.15-21.

Сбруєва А. А. Тенденції реформування середньої освіти розвинутих англословянських країн в контексті глобалізації (90-ті рр. ХХ – початок ХХІ ст.): монографія / А. А. Сбруєва. – Суми: Сумська обл. друк.; Козацький вал, 2004. – 500 с.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Сисоєва С. О., Заскалета С. Г. Неперервна професійна освіта у документах Європейського Союзу / С. О. Сисоєва, С. Г. Заскалета // Академія педагогічних наук України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих. – К.: КП «Миколаївська обласна друкарня», 2009. – 276 с.

Тараненко І. Навчальний режим у школах країн Європейського співтовариства / І. Тараненко, О. Локшина // Шлях освіти. – 1996. – №1. – С. 23-37.

Трілленберг Г. Модернізація освіти як чинника людського капіталу у контексті розбудови «Нової економіки» / Г. Трілленберг // Вісник ТАНГ. – 2005. – №4. – С. 1-7.

Форбек М. Європейський стандарт шкільної освіти / М. Форбек // Шлях освіти. – 1996. – №1. – 1997. – №1. – С. 21-25.

Додаткова література:

Бек У. Что такое глобализация? / У. Бек; [пер. с нем. А. Григорьева и В. Сидельника; общ. ред. и послесл. А. Филиппова]. – М.: Прогресс-Традиция, 2001. – 304 с.

Вульфсон Б. Л. Стратегия развития образования на Западе на пороге XXI века / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 1999. – 208 с.

Галус О. М. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К.: Вища шк., 2006. – 215 с.

Джуринский А. Н. Развитие образования в современном мире / А. Н. Джуринский. – М.: Изд-во открытого Российского университета, 1999. – 200 с.

Енциклопедія освіти / Академія пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

Капанова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капанова. – Минск: Новое знание, 2004. – 222 с.

Кузь В. Глобалістика: економіка та освіта / В. Кузь // Рідна школа. – 2001. – №9. – С. 3-6.

Лавриченко Н. Реформування освіти в європейських країнах за умов їх інтеграції / Н. Лавриченко // Шлях освіти. – 1997. – №2. – С. 20-24.

Мазоха Д. Феномен європейської інтеграції педагогічної освіти / Д. Мазоха // Вища освіта України. – 2007. – № 2. – С. 82-87.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – Суми: Ред.-вид. відділ СДПУ, 1999. – 300 с.

Шпак О. Чи варто кидати гроші на школу? / О. Шпак // Освіта. – 1995. – 8-15 листопада.

Компетенції і професійні функції на розвиток яких спрямовується вивчення змістового модулю 4

Шифр та зміст компетенції	Професійні функції (готовність до виконання яких розвивається у процесі вивчення змісту Модулю 4)	Назва типової задачі діяльності	Шифр типової задачі діяльності	Зміст уміння	Шифр уміння
<p>СПК-1 - здатність до аналізу, співставлення, порівняння педагогічних явищ, виявлення співвідношення сучасної освітньої практики і вимог суспільства, формування інноваційного педагогічного мислення, усвідомлення процесів світової та європейської інтеграції в галузі освіти</p>	<p><i>1. Дослідницька</i></p>	<p>Збір, обробка, аналіз і систематизація інформації в ході виробничої діяльності з використанням сучасних інформаційних технологій</p>	<p>1.ПФ.Д.01</p>	<p>Здійснювати пошукову діяльність, вивчати, узагальнювати і впроваджувати в навчальний процес педагогічні інновації, активні форми і методи навчання, інтерактивні технології</p>	<p>1.ПФ.Д.01.3Р.Р.01</p>
			<p>1.ПФ.Д.02</p>	<p>Аналізувати педагогічні явища в їх історичній ретроспективі, розвивати сучасне педагогічне мислення, творчі якості особистості</p>	<p>1.ПФ.Д.02.3Р.Р.02</p>
			<p>1.ПФ.Д.03</p>	<p>Організовувати і проводити науково-педагогічні дослідження, володіти методами статистичної обробки результатів педагогічного експерименту</p>	<p>1.ПФ.Д.03.3Р.Р.03</p>

СПК-5- здатність використовувати теоретичні знання й практичні навички організації та проведення науково-педагогічних досліджень	1. Дослідницька	Збір, обробка, аналіз і систематизація інформації в ході виробничої діяльності з використанням сучасних інформаційних технологій	1.ПФ.Д.01	Здійснювати пошукову діяльність, вивчати, узагальнювати і впроваджувати в навчальний процес педагогічні інновації, активні форми і методи навчання, інтерактивні технології	1.ПФ.Д.01.3Р.Р.01
			1.ПФ.Д.02	Аналізувати педагогічні явища в їх історичній ретроспективі, розвивати сучасне педагогічне	1.ПФ.Д.02.3Р.Р.02
				мислення, творчі якості особистості	
			1.ПФ.Д.03	Організовувати і проводити науково-педагогічні дослідження, володіти методами статистичної обробки результатів педагогічного експерименту	1.ПФ.Д.03.3Р.Р.03
	7. Прогностична	Оцінювати стан навчально-виховного процесу у вищій школі, його наслідки	7.ПФ.Д.01	Прогнозувати наслідки навчально-виховного процесу	7.ПФ.Д.01.3Р.Р.02

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Компаративістика у сфері освіти»

Разом: 198 год., лекції – 16 год., семінарські заняття – 20 год., самостійна робота – 120 год., модульний контроль – 6 год., ПМК (екзамен) – 36 год.

Коефіцієнт перерахунку балів 278 : 60 = 4,6	Семестр										
	Тиждень										
	Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II			Змістовий модуль III		Змістовий модуль IV	
	Назва модуля	Генеza компаративістики у сфері освіти		Методологія порівняльних досліджень			Системи освіти провідних країн світу: їх структура та організація		Світові тенденції у розвитку сучасної освіти		
	К-ть балів за модуль	69 балів		70 балів			34 бали		100 балів		
	Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8		
	Дати										
	Теми лекцій	Основні концепції порівняльної педагогіки в їх історичному розвитку	Компаративістика у сфері освіти: цілі, предмет, значення для теорії і практики освіти	Структура, методологічні засади та приклади порівняльних досліджень		Науково-дослідна інфраструктура досліджень в галузі освіти	Системи освіти європейських країн (на прикладі Великої Британії, Франції, Німеччини, Швеції) та Російської Федерації	Системи освіти США, Китаю, Японії, Ізраїлю, Австралії	Глобальні стратегії розвитку освіти. Освітня політика Європейського союзу		Рапорти експертів ЮНЕСКО та їх значення для теорії і практики освіти
	Відвід, лекц.	1 б.	1 б.	1 б.		1 б.	1 б.	1 б.	1 б.	1 б.	1 б.
	Теми семінарських занять	Основні концепції порівняльної педагогіки	Освітня політика як інструмент реалізації суспільних та економічних цілей держави та задоволення потреб населення	Інститути та організації, що ініціюють порівняльні дослідження в галузі освіти	Структура та методологічні засади порівняльних досліджень	Світова науково-дослідна інфраструктура компаративістик и у сфері освіти	Вища освіта України	Система освіти Китаю	Глобальні тенденції розвитку освіти	Провідні напрями і стратегії розвитку освіти в Україні в контексті рапортів ЮНЕСКО	Порівняльний аналіз нормативної бази освіти України з документами Європейського союзу в галузі освіти
	Відвід, семін.	1 б.	1 б.	1 б.	1 б.	1 б.	1 б.	1 б.	1 б.	1 б.	1 б.
	Робота на семінарах	10 б.	10 б.	10 б.	10 б.	10 б.	10 б.	10 б.	10 б.	10 б.	10 б.
	Самостійна робота	5 б.	5 б.	5 б.		5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	
	ІНДЗ										
	Оцінювання ІНДЗ										
Опрацювання фахових видань (у тому числі першоджерел)	10 б.										
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (25 балів)			Модульна контрольна робота (25 балів)					Модульна контрольна робота (25 балів)		
Підсумковий контроль	Екзамен (40 балів)										

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного та підсумкового контролю з дисципліни «Компаративістика у сфері освіти»

№	Вид діяльності (визначаються по кожній дисципліні)	Максимальна кількість балів за один вид роботи	Всього
1	Відвідування лекцій	1	8
2	Відвідування практичних (семінарських занять)	1	10
3	Виконання завдання для самостійної роботи	5	40
4	Робота на практичному (семінарському) занятті у тому числі: - доповідь - виступ - повідомлення - участь у дискусії, тощо	Всього 10, у тому числі за видами	100
5	ІНДЗ (індивідуальне навчально-дослідницьке завдання)	30	30
6	Опрацювання фахових видань (у тому числі першоджерел)	10	10
7	Виконання модульної контрольної роботи	25	75
	Загальна кількість балів:		273
	Коефіцієнт перерахунку $273 : 60 = 4,55$		
	Підсумковий рейтинговий бал		60
	Екзамен		40
	Разом:		100

IV. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Педагогічний контроль за навчально-професійною діяльністю магістрантів здійснюється в таких формах:

а) *поточний контроль* відбувається за результатами виконання самостійних робіт (опрацювання основної і додаткової літератури, написання рефератів, конспектування першоджерел, ведення термінологічного словника, складання тестів тощо);

б) умовою допуску магістранта до підсумкового модульного контролю є виконання ним усіх індивідуальних завдань і отримання не менше **35 залікових балів** протягом семестру. Максимальна кількість балів, які можна отримати на підсумковому модульному контролі – **40**.

Протягом навчання студент може отримати до **60 залікових балів** (загальна кількість облікових балів ділиться на коефіцієнт перерахунку **7**). Якщо студент за цей час отримав максимальну кількість балів, йому нараховується бонус – додаткові **15 балів**.

Критерії та норми оцінювання знань студентів з курсу «Компаративістика у сфері освіти»

При оцінюванні знань, умінь і навичок студентів з компаративістики у сфері освіти враховується:

1) наявність і характер засвоєння знань з навчальної дисципліни «Компаративістика у сфері освіти» (рівень усвідомлення, міцність запам'ятовування, обсяг, повнота і точність знань);

2) якість актуалізації знань з компаративістики у сфері освіти (логіка мислення, аргументація, послідовність і самостійність викладу, культура професійного мовлення);

3) рівень оволодіння відомими прийомами аналізу педагогічних фактів та освітніх явищ, сформованості умінь і навичок використання засвоєних знань на практиці;

4) прояв творчості і самостійності в навчально-пізнавальній діяльності;

5) якість виконання самостійної навчальної роботи (зовнішнє оформлення, своєчасність виконання, ретельність тощо).

Особливими **вимогами** до знань студентів є:

- знання теоретичних і практичних основ освіти;
- усвідомлення тенденцій і закономірностей розвитку сучасної освіти, її цілей, цінностей і пріоритетів розвитку;

- уміння показати можливості застосування отриманих теоретичних знань в практичній діяльності для підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх фахівців, науково-педагогічної діяльності, виховання і навчання студентської молоді;

- розуміння ролі сучасних технологій навчання у вищій освіті;
- оволодіння методикою проектної діяльності; технологіями професійного саморозвитку.

**Таблиця відповідності шкали оцінювання ECTS
з національною системою оцінювання в Україні та
Київського університету імені Бориса Грінченка (іспит)**

Оцінка за шкалою ECTS	Значення оцінки	За національною системою	Оцінка за шкалою університету
A	ВІДМІННО – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками	відмінно	90-100
B	ДУЖЕ ДОБРЕ – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок	добре	82-89
C	ДОБРЕ – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок		75-81
D	ЗАДОВІЛЬНО – посередній рівень знань (умінь) зі значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	задовільно	69-74
E	ДОСТАТНЬО – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)		60-68
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	незадовільно	35-59
F	НЕЗАДОВІЛЬНО з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань(умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни		1-34

Норми оцінювання:

Оцінки **«відмінно»** заслуговує студент, який виявив всебічні, системні й глибокі знання навчального матеріалу і вміння вільно виконувати передбачені програмою завдання, ознайомлений з основною і додатковою науковою літературою.

Зазвичай, оцінка «відмінно» ставиться студентам, які засвоїли взаємозв'язок основних категорій і понять навчальної дисципліни, усвідомлюють значення наукових знань для компаративістики у сфері освіти, в цілому, та науково-педагогічної діяльності викладача вищої школи, зокрема, творчо використовують їх при розв'язанні ситуаційних професійно-педагогічних завдань.

Оцінки **«добре»** заслуговує студент, який виявив повне знання навчального матеріалу, успішно виконав передбачені програмою завдання, засвоїв рекомендовану основну наукову літературу.

Як правило, оцінка «добре» виставляється студентам, які засвідчили системні знання з навчальної дисципліни і здатні до їх самостійного поповнення та оновлення під час подальшої навчальної роботи і професійної діяльності. Одночасно вони допустили несуттєві неточності, пропуски, помилки, які змогли самостійно виправити.

На оцінку **«задовільно»** заслуговує студент, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, потрібному для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією, частково справився з виконанням передбачених програмою завдань, ознайомлений із частиною рекомендованої основної наукової літератури.

Зазвичай оцінка «задовільно» виставляється студентам, які допустили суттєві помилки у відповіді на семінарському занятті, іспиті або при виконанні залікових завдань, але продемонстрували здатність усунути ці помилки за допомогою викладача.

Оцінка **«незадовільно»** виставляється студентіві, який виявив значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не знайомий з основною науковою літературою.

Як правило, «незадовільна» оцінка виставляється студентам, у яких відсутні знання з навчальної дисципліни або їх недостатньо для продовження навчання чи початку професійно-педагогічної діяльності.

VI. КОНТРОЛЬ ЗА САМОСТІЙНОЮ РАБОТОЮ СТУДЕНТІВ

Зміст самостійної роботи студентів до кожної теми має таку структуру:

1. Опрацювання першоджерел (конспект, тези).
2. Відповідь на питання до семінарського заняття.
3. Розкриття змісту основних понять теми.
4. Переведення основної інформації теми у мову таблиць, схем, графіків (вибір за бажанням).
5. На основі опрацювання літератури, виконання практичного завдання.

Таблиця 6.1

Карта самостійної роботи студента

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання
Змістовий модуль 1. Гене́за компаративістики у сфері освіти			
Основні концепції порівняльної педагогіки в їх історичному розвитку (8 год.)	Семінарське заняття Звіт про виконання	5	
Компаративістика у сфері освіти: цілі, предмет, значення для теорії і практики освіти(8 год.)	Семінарське заняття Звіт про виконання Модульний контроль	5	
Змістовий модуль 2. Методологія порівняльних досліджень			
Структура, методологічні засади та приклади порівняльних досліджень (8 год.)	Семінарські заняття Звіт про виконання	5	
Науково-дослідна інфраструктура порівняльних досліджень в галузі освіти (8год.)	Семінарське заняття Звіт про виконання Модульний контроль	5	
Змістовий модуль 3. Системи освіти провідних країн світу: їх структура та організація			
Системи освіти європейських країн (на прикладі Великої Британії, Франції, Німеччини, Швеції) та Російської Федерації (8 год.)	Семінарське заняття Звіт про виконання	5	
Системи освіти США, Китаю, Японії, Ізраїлю, Австралії(8 год.)	Семінарське заняття Звіт про виконання Модульний контроль	5	
Змістовий модуль 4. Світові тенденції розвитку сучасної освіти			
Глобальні стратегії розвитку освіти. Освітня політика Європейського союзу (9 год.)	Семінарське заняття Звіт про виконання	5	
Рапорти експертів ЮНЕСКО та їх значення для теорії і практики освіти (9 год.)	Семінарські заняття Звіт про виконання Підсумковий модульний контроль: екзамен	5	
Разом: 66 год.	Разом: 40 балів		

VII. КОНТРОЛЬ ЗА ІНДИВІДУАЛЬНОЮ РОБОТОЮ СТУДЕНТІВ (ІНДЗ)

Критерії оцінювання ІНДЗ

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Відповідність змісту меті і завданням роботи	6 балів
2.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	12 балів
4.	Дотримання правил реферування наукових публікацій	3 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	6 балів
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	3 бали
Разом		30 балів

VIII. ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ:

1. Порівняльна педагогіка як галузь наукового знання.
2. Предмет, завдання і статус порівняльної педагогіки.
3. Значення порівняльної педагогіки для педагогічної теорії та практики.
4. Генеза порівняльної педагогіки у світі.
5. Генеза порівняльної педагогіки в Україні.
6. Компаративістика у сфері освіти в структурі порівняльної педагогіки.
7. Концепції порівняльної педагогіки.
8. Зв'язок порівняльної педагогіки з загальною педагогікою, освітньою політикою і практикою.
9. Розкрийте погляди на порівняльну педагогіку Марка Антонія Джуліана де Париса та Педро Росселло.
10. Найважливіші цивілізаційні виклики, загрози і бар'єри розвитку освіти в світі.
11. Компаративістика у сфері освіти: цілі, завдання, статус.
12. Предмет компаративістики у сфері освіти.
13. Глобальні тенденції розвитку освіти.
14. Євроінтеграційні тенденції у розвитку освіти.
15. Європейський простір вищої освіти: проблеми і суперечності.
16. Провідні стратегії розвитку освіти в Україні.
17. Значення компаративістики у сфері освіти для теорії та практики вищої освіти в Україні.
18. Модернізація освіти в світі у контексті підтримки суспільних та економічних змін та управління ними.
19. Освітні інновації в галузі освіти за кордоном.
20. Програми міжнародної співпраці в галузі освіти.
21. Стандарти професійної підготовки та визнання дипломів в світовій практиці освіти.
22. Неперервна професійна освіта: тенденції, проблеми, перспективи розвитку.
23. Вплив освіти на економічний розвиток країни.
24. Роль наукової теорії для компаративістських досліджень.
25. Структура порівняльних досліджень: опис, інтерпретація, юкстапозиція, моделювання.
26. Методологічні стандарти порівняльних досліджень.
27. Вибір мети і предмету дослідження, їх концептуалізація.
28. Вибір методів, методик і засобів дослідження.
29. Відбір експериментального матеріалу (проб, випробувань) і засобів отримання інформації, організація дослідження.
30. Методологічні засади аналізу та інтерпретації одержання результатів.
31. Проблема критеріїв порівняння.

32. Напрями діяльності в галузі проведення компаративістських досліджень з освіти Організації з міжнародного співробітництва і розвитку (ОЕСД).

33. Напрями діяльності в галузі проведення компаративістських досліджень з освіти ЮНЕСКО.

34. Провідні напрями дослідження педагогічної освіти в світі.

35. Порівняльні дослідження професійної підготовки вчителів.

36. Міграційні процеси і розвиток освіти.

37. Види порівняльних досліджень.

38. Структура і основні етапи проведення порівняльного дослідження.

39. Особливості організації порівняльного дослідження.

40. Докторські дисертаційні дослідження з порівняльної педагогіки (вища освіта).

41. Кандидатські дисертаційні дослідження з порівняльної педагогіки (вища освіта).

42. Світова науково-дослідна інфраструктура порівняльних досліджень.

43. Осередки наукової інформації компаративістичного спрямування.

44. Центри документації з вищої освіти та порівняльних досліджень з вищої освіти та їх види.

45. Документація з глобальних проблем освіти.

46. Осередки порівняльної статистики в галузі освіти.

47. Товариства порівняльної педагогіки: світові, Європейські, окремих країн.

48. Найважливіші дослідницькі осередки з компаративістики у сфері освіти.

49. Компаративістична періодика.

50. Структура освіти Великої Британії.

51. Фінансування й управління вищою освітою Великої Британії.

52. Система відбору до вищих навчальних закладів Великої Британії.

53. Проблеми британської освіти до розв'язання у XXI столітті.

54. Топ-університети Великої Британії.

55. Вища освіта Федеративної Республіки Німеччини.

56. Управління і фінансування освіти Федеративної Республіки Німеччини.

57. Проблеми освіти Федеративної Республіки Німеччини до розв'язання у XXI столітті.

58. Вища освіта Французької Республіки.

59. Топ-університети Французької Республіки.

60. Фінансування й управління вищою освітою Французької Республіки.

61. Проблеми освіти Французької Республіки.

62. Вища освіта Королівства Швеції.

63. Структура, типи вищих навчальних закладів Королівства Швеції.

64. Моделі освіти Королівства Швеції.

65. Відкриті університети в Королівстві Швеції.

66. Особливості управління та фінансування освіти в Королівстві Швеції.

67. Вища освіта Російської Федерації.

68. Структура і типи вищих навчальних закладів Російської Федерації.

69. Фінансування й управління вищою освітою у Російській Федерації.
70. Стратегії модернізації освіти в Україні (у контексті порівняння з європейськими країнами).
71. Вища освіта України в контексті входження до єдиного європейського простору освіти.
72. Стан освіти в Україні на фоні європейських стандартів.
73. Структура освіти Австрійської республіки.
74. Структура освіти Республіки Польщі.
75. Структура освіти Угорщини.
76. Структура освіти Італійської Республіки.
77. Структура освіти Королівства Іспанії.
78. Характеристика системи освіти США.
79. Роль влади Штату у розвитку освіти.
80. Освіта Японської Держави.
81. Освіта Держави Ізраїль.
82. Характеристика системи освіти Австралії.
83. Основні тенденції у розвитку освіти Китайської Народної Республіки.
84. Поняття економічної ефективності освіти.
85. Рейтинги вищих навчальних закладів.
86. Основні напрями політики Європейського Союзу у галузі освіти.
87. Європейський освітній простір.
88. Диверсифікація освіти.
89. Стратегії педагогічної освіти в контексті Болонського процесу.
90. Тенденції розвитку вищої професійної освіти у провідних країнах світу.
91. Основні нормативні документи Європейського Союзу у галузі освіти.
92. Зміст і структура рапортів експертів ЮНЕСКО.
93. Рапорти експертів ЮНЕСКО про навчання упродовж життя.

ІХ. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ВСЬОГО КУРСУ

Основна література:

- Абашкіна Н. В.** Принципи розвитку професійної освіти в Німеччині: монографія / Н. В. Абашкіна. – К.: Вища шк., 1998. – 207 с.
- Алексюк А. М.** Педагогіка вищої освіти в Україні: історія, теорія: Підручник / А. М. Алексюк. – К.: Либідь, 1998. – 560 с.
- Алферов Ю. С.** Совет Европы и образование / Ю. С. Алферов // Педагогика. – 1998. – №7. – С. 101-111.
- Андрущенко В. П.** Освіта на рубежі століть: філософія, методологія, практика // Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: Монографія / В. П. Андрущенко, І. Я. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Максименко, Н. Г. Никало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий / за ред. В. Г. Кременя. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 99-166.
- Болонський процес:** перспективи і розвиток у контексті інтеграції України в європейський простір вищої освіти / За ред. В. М. Бебіка. – К.: МАУП, 2004. – 200 с.
- Боярчук Ю. В.** Японская школа: проблемы и перспективы / Ю. В. Боярчук // Педагогика. – 1996. – №3. – С.107-110.
- Васюк О. В.** Вища освіта Німеччини: структура, доступ / О. В. Васюк, М. Ю. Богдан // Науковий вісник Національного аграрного університету: зб. наук. праць. – К., 2005. – Вип. 88. – С. 45-51.
- Васюк О. В.** Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. В. Васюк. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 291 с.
- Вульфсон Б. Л.** Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.
- Вульфсон Б. Л.** Стратегия развития образования на Западе на пороге XXI века / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 1999. – 208 с.
- Галус О. М.** Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К.: Вища шк., 2006. – 215 с.
- Де Гроот Рональд.** Дифференциация в образовании / Де Гроот Рональд // Директор школи. – 1994. – №5. – С. 83-89.
- Єгоров Г. С.** Система освіти у Франції / Г. С. Єгоров // Історія в школі. – 2001. – № 3-4. – С.13-17.
- Єгоров Г., Мельниченко Б., Василенко Н.** Оцінювання і контроль знань учнів у зарубіжній школі / Г. Єгоров, Б. Мельниченко, Н. Василенко // Історія в школі. – 2000. – № 9. – С. 8-12.
- Єгоров Г. С., Лавриченко Н. М., Мельниченко Б. Ф.** Тенденції розвитку змісту базової освіти у країнах Заходу / Г. С. Єгоров, Н. М. Лавриченко, Б. Ф. Мельниченко. – К.: КМПУ ім. Грінченка, 2003. – 186 с.
- Закон України «Про загальну середню освіту».** – Відомості Верховної Ради. – 1999. – №28.
- Закон України «Про освіту»** // Освіта. – 1996, 21 серп.
- Зязюн І. А.** Реформа освіти в Японії / І. А. Зязюн // Рідна шк. – 1993. – №8. – С. 67-74.
- Зязюн Л.** Освітня система Франції / Л. Зязюн // Рідна шк. – 2001, листоп.
- Каленюк І.** Критерії ефективності витрат на освіту / І. Каленюк // Економічний Часопис – XXI. – 2001. – №4.
- Капранова В. А.** Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капранова. – Минск: Новое знание, 2004. – 222 с.
- Кічук Н. В.** Освіта у сучасному світі: навчальний посібник / Н. В. Кічук. – Ізмаїл: [б. в.], 2001. – 88 с.
- Корсак К. В.** Світова вища освіта. Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів: монографія / К. В. Корсак. – К.: [б. в.], 1997. – 207 с.

Красовицький М. Деякі риси системи освіти країн США і Канади / М. Красовицький // Історія в школі. – 2002. – № 2. – С. 6-10.

Кремень В. Г. Філософія освіти XXI століття / В. Г. Кремень // Шлях освіти. – 2003. – №2. – С. 2-6.

Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору / авт. В. Г. Кремень. – К.: Педагогічна думка. – 2009. – 520 с.

Кузь В. Глобалістика: економіка та освіта / В. Кузь // Рідна школа. – 2001. – №9. – С. 3-6.

Лавриченко Н. Реформування освіти в європейських країнах за умов їх інтеграції / Н. Лавриченко // Шлях освіти. – 1997. – №2. – С. 20-24.

Левківський М. В. Історія педагогіки: підручник / М. В. Левківський. – К.: Центр навч. літ-ри, 2003. – 360 с.

Локшина О., Ткаченко Ю. Система шкільної освіти Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії / О. Локшина, Ю. Ткаченко // Історія в школі. – 2001. – № 7. – С. 23-27.

Локшина О. І. Контроль та оцінка успішності учнів у школах Західної Європи / О. І. Локшина. – К.: КМІУ ім. Грінченка. – 2002. – 52 с.

Лутай В. С. Філософія сучасної освіти: навчальний посібник / В. С. Лутай. – К.: Центр «Магістр-8» Творчої спілки вчителів України, 1996. – 256 с.

Любар О. О. Історія української школи і педагогіки: навчальний посібник / О. О. Любар, М. Г. Стельмахович, Д. Т. Федоренко; [за ред. О. О. Любара]. – К.: Знання, 2003. – 456 с.

Мазоха Д. Феномен європейської інтеграції педагогічної освіти / Д. Мазоха // Вища освіта України. – 2007. – № 2. – С. 82-87.

Манушин Э. А. Развитие информационных технологий в образовании: Аналитический доклад / Э. А. Манушин. – М.: ИИТО, 1997. – 75 с.

Мельниченко Б. Система шкільної освіти у Федеративній Республіці Німеччині / Б. Мельниченко // Історія в школі. – 2001. – № 5. – С. 17-21.

Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк. – К.: Знання України, 2003. – 448 с. – Бібліогр.: с. 437-446.

Огнев'юк В. О. Філософія освіти в структурі наукових досліджень феномену освіти / В. О. Огнев'юк // Шлях освіти. – 2009. – Вип. 2. – С. 2-6.

Павліченко О. Рада Європи і питання освіти / О. Павліченко // Шлях освіти. – 1996. – №1. – С. 33-35.

Професійна освіта в зарубіжних країнах: порівняльний аналіз: Моногр. / За ред. Н. Г. Ничкало, В. О. Кудіна. – Черкаси: Вибір, 2002. – 322 с.

Реформи образования в современном мире: Глобальные и региональные тенденции. – М., 1995. – 180 с.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – 2-ге вид., стер. – Суми: Університетська книга, 2005. – 320 с.

Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн // Шлях освіти. – 2003. – №1. – С.15-21.

Сбруєва А. А. Тенденції реформування середньої освіти розвинутих англосов'язаних країн в контексті глобалізації (90-ті рр. ХХ – початок ХХІ ст.): монографія / А. А. Сбруєва. – Суми: Сумська обл. друк.; Козацький вал, 2004. – 500 с.

Сисоєва С. О., Батечко Н. Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С. О. Сисоєва, Н. Г. Батечко // Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

Сисоєва С. О., Заскалета С. Г. Неперервна професійна освіта у документах Європейського Союзу / С. О. Сисоєва, С. Г. Заскалета // Академія педагогічних наук України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих. – К.: КП «Миколаївська обласна друкарня», 2009. – 276 с.

Сисоєва С. О., Соколова І. В. Нариси з історії розвитку педагогічної думки: Навчальний

- посібник / С. О. Сисоєва, І. В. Соколова. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 308 с.
- Система освіти в Україні: стан та перспективи розвитку:** (Аналіт. доп. Центру Разумкова) // Національна безпека і оборона. – 2002. – № 4(28). – С. 2-30.
- Соколова М. А.** Сравнительная педагогика / М. А. Соколова, Е. Н. Кузьмина, М. Л. Родионов. – М.: Просвещение, 1978. – 192 с.
- Стратегія реформування освіти в Україні:** Рек. з освітньої політики. – К.: К. І. С., 2003. – 296 с.
- Сухомлинська О. В.** Зарубіжний педагогічний досвід в Україні в 20-і роки / О. В. Сухомлинська // Рідна шк. – 1992. – №2. – С. 3-7.
- Тараненко І.** Навчальний режим у школах країн Європейського співтовариства / І. Тараненко, О. Локшина // Шлях освіти. – 1996. – №1. – С. 23-37.
- Трілленберг Г.** Модернізація освіти як чинника людського капіталу у контексті розбудови «Нової економіки» / Г. Трілленберг // Вісник ТАНГ. – 2005. – №4. – С. 1-7.
- Уланов В.** Российская школа в европейском контексте / В. Уланов // Директор школи. – 1996. – №3. – С. 83-87.
- Форбек М.** Європейський стандарт шкільної освіти / М. Форбек // Шлях освіти. – 1996. – №1. – 1997. – №1. – С. 21-25.
- Чижевський Б.** Місце і роль приватних закладів у загальній системі освіти / Б. Чижевський // Шлях освіти. – 1998. – №3. – С. 46-48.

Додаткова література:

- Бек У.** Что такое глобализация? / Бек У.; [пер. с нем. А. Григорьева и В. Сидельника; общ. ред. и послесл. А. Филиппова]. – М.: Прогресс-Традиция, 2001. – 304 с.
- Беспалько В. П.** Проблемы образовательных стандартов в США и России / В. П. Беспалько // Педагогика. – 1995. – №1. – С. 89-94.
- Василенко Н.** Проблема здорового способу життя в освіті європейських країн / Н. Василенко // Шлях освіти. – 2000. – № 1. – С. 19-22.
- Вульфсон Б. Л.** Стратегия развития образования на Западе на пороге XXI века / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 1999. – 208 с.
- Вульфсон Б. Л.** Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Л. Вульфсон. – М.: Изд-во УРАО, 2003. – 232 с.
- Галус О. М.** Порівняльна педагогіка : навчальний посібник / О. М. Галус, Л. М. Шапошнікова. – К.: Вища шк., 2006. – 215 с.
- Де Гроот Рональд.** Дифференциация в образовании / Де Гроот Рональд // Директор школи. – 1994. – №5. – С. 83-89.
- Джуринский А. Н.** Развитие образования в современном мире / А. Н. Джуринский. – М.: Изд-во открытого Российского университета, 1999. – 200 с.
- Дорнер М.** Экологическое воспитание в Германии / М. Дорнер // Педагогика. – 1997. – №5. – С. 103-107.
- Енциклопедія освіти** / Академія пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
- Єгоров Г.** Громадянство у школі Франції / Г. Єгоров // Історія в школах України. – 1997. – № 4. – С. 54-55.
- Єгоров Г. С., Лавриченко Н. М., Мельниченко Б. Ф.** Тенденції розвитку змісту базової освіти у країнах Заходу / Г. С. Єгоров, Н. М. Лавриченко, Б. Ф. Мельниченко. – К.: КМПУ ім. Грінченка, 2003. – 186 с.
- Єгоров Г., Мельниченко Б., Василенко Н.** Оцінювання і контроль знань учнів у зарубіжній школі / Г. Єгоров, Б. Мельниченко, Н. Василенко // Історія в школі. – 2000. – № 9. – С. 8-12.
- Капанова В. А.** Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом: учебное пособие / В. А. Капанова. – Минск: Новое знание, 2004. – 222 с.

Корсак К. В. Світова вища освіта. Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів: монографія / К. В. Корсак. – К.: [б. в.], 1997. – 207 с.

Кузь В. Глобалістика: економіка та освіта / В. Кузь // Рідна школа. – 2001. – №9. – С. 3-6.

Лавриченко Н. Реформування освіти в європейських країнах за умов їх інтеграції / Н. Лавриченко // Шлях освіти. – 1997. – №2. – С. 20-24.

Левківський М. В. Історія педагогіки: підручник / М. В. Левківський – К.: Центр навч. літ-ри, 2003. – 360 с.

Локшина О. Зарубіжна практика структурування базового компонента змісту освіти / О. Локшина // Шлях освіти. – 2000. – № 3. – С. 21-23.

Любар О. О. Історія української школи і педагогіки: навчальний посібник / О. О. Любар, М. Г. Стельмахович, Д. Т. Федоренко; [за ред. О. О. Любара]. – К.: Знання, 2003. – 456 с.

Мазоха Д. Феномен європейської інтеграції педагогічної освіти / Д. Мазоха // Вища освіта України. – 2007. – № 2. – С. 82-87.

Малькова З. А. Тринадцять лет спустя: американская школа – 96 / З. А. Малькова // Педагогика. – 1996. – №5. – С. 102-110.

Пилиповский В. Я. Поиски новой модели школьного образования в США / В. Я. Пилиповский // Педагогика. – 1996. – №3. – С. 102-106.

Пронников В. О. Освіта в Японії / В. О. Пронников, І. Д. Ладанов. – К.: Знання, 1991. – 32 с.

Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник / А. А. Сбруєва. – Суми: Ред.-вид. відділ СДПУ, 1999. – 300 с.

Сбруєва А. А. Сутність ринкової ідеології освітніх реформ розвинутих країн / А. А. Сбруєва // Шлях освіти. – 2003. – №1. – С.15-21.

Соколова М. А. Сравнительная педагогика / М. А. Соколова, Е. Н. Кузьмина, М. Л. Родионов. – М.: Просвещение, 1978. – 192 с.

Тадгян С. А. Культура и педагогика мира / С. А. Тадгян // Педагогика. – 1997. – №6. – С. 3-14.

Тараненко І. Навчальний режим у школах країн Європейського співтовариства / І. Тараненко, О. Локшина // Шлях освіти. – 1996. – №1. – С. 23-37.

Харпер Х. Влияние рынка на профессиональное образование в Великобритании / Х. Харпер, Л. Гарнер // Педагогика. – 1998. – №8. – С. 96-102.

Шевченко А. Освіта у Франції / А. Шевченко // Рідна шк. – 2001, лют.

Шпак О. Економічна освіта у школах США / О. Шпак // Шлях освіти. – 1998. – №4. – С. 23-28.

Шпак О. Чи варто кидати гроші на школу? / О. Шпак // Освіта. – 1995. – 8-15 листопада.

Навчальне видання

**КОМПАРАТИВІСТИКА У СФЕРІ
ОСВІТИ**

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
для спеціальностей
8.18010021 «Педагогіка вищої школи»,
8.18010020 «Управління навчальним закладом»
освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр»

Розробник: Сисоєва Світлана Олександрівна